...РУУНА: ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБӨӨ 1,5 ДАХИН ДҮҮРГЭХЭМНАЙ

Яруунын үйлэдбэриин управлениин колхозуудай гэшүүдэй, совхозуудай худэлмэришэдэй, худөө ажахын мэргэжэлтэдэй, бүхы ажалшадай

СОЦИАЛИС УЯЛГА

...ПСС-эй ЦК-гай декабриин, фев... түүхэтэ Пленумүүдэй ...шэбэринүүдһээ хойшо Яру... бүхы ажалшад ехэ дэбжэлтын ... байдалда ажаллана. Колхоз... совхозуудай хүдэлмэришэд, ...ө ажахын мэргэжэлтэд дээшэлүүлэгдэһэн ...алис уялгануудые абаад, энэ жэлдэ урда ...нһаа амжалтатайгаар малаа ондо оруул...аха, һү, ноохо, үндэгэ болон мал ажалай ... продукци абаха, гүрэндэ тушааха хахад ...йнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар ...эжэ байна.

...алай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхэ, соци... уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ үбһэ тэ...эй ехэ шиидхэхы үүргэтэй байһаниинь ...эжэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээл үлүү ...аар бэлэдхэһэн ажахынууд, фермэ, гүүртэ, ...одой бригаданууд амжалта туйлана. ...ээлбэл. Инсэнгын совхоз 1963 ондо хү...р бүдүүн тэжээл, силос бэлдэһэн, мүн ... эдюулхэ талха таряанайшье зүйлгэй ...аа. Энээнэйнгээ ашаар үйлэдбэриин уп...лениидэ түрүүлэн, хахад һараар урид гү...э һү тушааха хахад жэлэй түсэб тус ...ы дүүргээ бшуу. Малынь хүшэ шадал ...тайгаар ондо ороо. Нёдондо жэл үбһэ ...эл бэлэдхэлгэдэ биратай анхарал табяагүй ажахынуудта мал гарзалһан, горитой продукци дутуугаар абтаһан байна.

Бидэнэр эдэ бүгэдые хараада абан, өөһэдынгөө урда иимэ ехэ дайшалхы зорилго табинабди. Фермэ, гүүртэ, отара бүхэниие хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээлээр хангаха шухала байна. Мүнөө үедэ энэ асуудал яахадаа гол шухала болгожо табигданаб гэхэдэ, управлениин колхоз, совхозууд ниитын малай тоо толгойе олошоруулха зорилготой. Иигэжэ малай олошоруулагдахада мал ажалһаа абтадаг продукци горитойгоор ехэдхэхэ байна. Мал ажалай бүхы һалбаринуудые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ иимэ арга боломжо манай ажахынуудта бии. Тингээдшье сагай уларил таатай зохид байна. Сабшалангай үбһэ ногоон хаа хаанагүй угаа һайн. Бидэнэр лэ ажахы бүхэндөө үбһэ тэжээл саг соонь хуряажа абаха ушартай болонобди.

Арга боломжонуудаа тоолоожо үзөөд, Яруунын ажалшад иигэжэ мэдүүлнэ: 1964 ондо ниитын малда сабшалангай, таримал ногооной газарһаа 1,5 түсэбэй хараанай үбһэ тэжээл бэлэдхэхэбди. Иигэжэ Яруунын колхоз, совхозууд 573 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ. Харин түсэбнай 380 мянган центнер байгаа бшуу.

Манай управлениин ажахынууд эдлүүриин газараар ехэ баян гээшэ. Тэндэһээ үбһэ ехээр хуряажа абаха аргатайбди. Тиимэһээ сабшагдажа боломоор аад, урдань ойроо хүртэдэггүй, байһан гүрэнэй болон ой модоной фондынуудай газарнуудые, холын участогуудые, майла соорхойнуудые, мужаануудые мүнөө жэлдэ дууһан сабшахаар шиидээбди. Тиигэбэл абтаха үбһэнэйнгөө хэмжээе нилээд арьбадхахабди.

Нарһатын, «Комсомольский» совхозууд түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,5 дахин ехэ тэжээл бэлэдхэхэ үүсхэл үйлэдбэриингээ управленидэ гаргаа. Бусад ажахынуднай энэ үүсхэлыень халуунаар дэмжэһэн байна. Нарһатын совхоз 112,6 мянган центнер гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,5 дахин ехые бэлэдхэхэнь. Иигэжэ совхозой мал уянда байха бүхы үедөө хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангагдаха. Гадна саада жэлэй нөөсэтэй болохо. «Комсомольский» совхоз мүн лэ 69 мянган центнер үбһэ гэхэ гү, али 1,5 дахин түсэб дүүргэхэ, малдаа элбэг хүрэхөөр силос, талха таряанай зүйл бэлэдхэхэ.

Иимэ хараа түсэб бодотоор бэелүүлхын түлөө колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ 172 бригада, звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэй 19-ниинь оньһожоруулагдаһан. Бригада, звенонуудые даагшаар эгээ дүршэлтэй, ажалдаа нягта һайнаар хандадаг хүнүүд табигданхай. Үбһэ хуряалгада 2400 хүн хабаадаха. 200 тракторна, 250 морин сенокосилка, 70 тракторна, 260 морин тармуур, 36 волокуша, 17 стогометатель, 150 трактор, үбһэ сутлуулан бухаллаха 19 түхеэрэлгэ, 1000 морин ябуулагдаха. Малай фермэнүүдтэ тэжээл зөөлгын гаргашые хямдаруулхын, ажал хүнгэдхэхын тулада үбһэн шарганууд болон үргэнүүд дээрэ һүрилэгдэхэ, нилээд горитой үбһэн багсалагдан хүлигдэхэ байна.

Инсэнгын совхоздо Романовка һуурин шадар үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тусхай отделени эмхидхэгдэнэ. 80—100 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй.

Бусад участогуудта шэнги, үбһэ хуряалгадашье ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, ажалай түлөөһэ зүбөөр үгэхэ гээшэ ехэ удха шанартай байха. Энэ талаар ажахынууд баһал бодомжолонхой. Ажалай түлөөһэ үгэхэдөө абтаһан продукци, бэлдэһэн үбһэ тэжээл гол түлэб хараада абтаха. Совхозуудай хүдэлмэришэдые, колхозниууддые тэжээл бэлэдхэлгэндэ олоор хабаадуулхын зорилгоор үбһөөрнь үгтэхэ нэмэлтэ түлбэри тогтоогдонхой.

Техникэ эрхим бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ, үбһэ хуряалга һайн шанартайгаар үнгэргэхын зорилгоор ажахынуудай, бригада, звенонуудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди.

Республикын үйлэдбэриин бусад управленинүүд маанадһаа дутуугүй арга боломжотой гэжэ һананабди. Нуга, сабшалангаа, элдэб ногоо тариһан нэлэнхы ехэ газараа харьят. Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,5 дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжо бии бшуу. Нүхэд, хориинхид, баргажанайхид, энэ зорилгоёо бэелүүлхын түлөө мүрысэел!

Хориин болон Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдэй ажалшадые социалис мүрысөөндэ уриха гэжэ шиидэбэбди.

(Энэ уялга колхоз, совхозуудта, Яруунын үйлэдбэриин управлениин соведтэ зүбшэгдэнхэй).

...С-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Бүхы колхоз, совхозуудай тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 1,5 ...н дүүргэхэ тушаа Яруунын үйлэдбэриин управлениин үүсхэл тухай

...С-эй ЦК-гай февралиин Плену...идхэбэринүүдые бэелүүлэн, ...ын колхоз, совхозууд нии...да элбэг хүрэхөөр үбһэ тэжээл ...ын түлөө горитой ажал бэе..., нуга сабшалан уһалха, һай...а хүдэлмэри урда урдынхиһаа ... эмхидхэгдээ. Тингээдшье ...гай, таримал үбһэ ногооной ... ургажа гараха байгаалиин ...зохид эрхэ байдал бии болоо.

...и колхоз, совхозуудта жэлдээ ...үрэхөөр, гадна бүри үлүү га... бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ бүхы ...ломжо бии байна.

... тэжээл бэлэдхэлгээр энэ жэлдэ 1,5 түсэб дүүргэхэ гэһэн һайшаалтай үүсхэл Яруунын управлениин совхоз, колхозууд гаргаа гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Яруунынхидай гаргаһан үүсхэл угаа һайшаалтай, үргэнөөр нэбтэрүүлхээр байна.

КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтоогоо:**

1. 1964 ондо бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ 1,5 түсэб дүүргэхэ тушаа Яруунын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай социалис уялганuудые һайшааха.

2. Бүхы колхоз, совхозуудай бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө горитойгоор үлүүлэн дүүргэхэ тухай Яруунын үйлэдбэриин управлениин үүсхэлые дэмжэхэ, энэ үүсхэлыень дэлгэрүүлэн тарааха тушаа партийна комитедүүдые, үйлэдбэриин управленинүүдые уялгалха.

Ниитын малда 1,5 түсэбэй хэмжээтэйгээр бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ социалис мүрысөө бригада, звенонуудай, колхоз, совхозуудай хоорондо үргэнөөр эмхидхэхэ.

3. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые түргэ түргэн харуулжа байхыень «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциие, радиодамжуулгын болон телевидениин комитедые уялгалха.

...БҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ЕХЭ НӨӨСЫН ТҮЛӨӨ

...уунын үйлэдбэриин управлениин совхозуудай ...эришэд, колхозниигууд. Буряадай худөө нютагай бүхы ажалшад шэнгил үбһэ тэжээл бэ... ажахын, политическэ ехэ удхатай хүдэлмэ... ...лдэжэ байна. Урда урдын жэлнүүдэйхидэ ор... үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдээ һураггүй эртэ оро...

...э хуряаха, тэжээл силос болгохо хүдэлмэриие ...й һайнаар үнгэргэхэ гээшэ ямар ехэ удха ...айб гэжэ балай тодорхойлон хэлэлтэгүй ха... ...ал ажалда бүхы юумэн үбһэ тэжээлһээ ехээр ...дадаг. Тиимэһээ манай управлениин колхоз, ...уд үбһэ хуряалгада, силос даралгада хаһа ...онь бэлдэжэ эхилээ. Сенокосилка, тармуур, ...ша болон бусад техникэ, зэр зэмсэгүүдые за...лхатайгаа хамта управлениин ажахынууд ...й эмхидхэл тушаа ехэ анхарал табиһан байна. ...э үбһэ хуряалгада хабаадаха звенонууд эм...дэһэн, оньһожоруулагдаһан тракторна агрегат... бүридхэгдэһэн, үбһэ, бусад тэжээл ехээр бэлэд... зорилгоор хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд ...ойлогдоо. Үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэжэ ... арга боломжомнай энэ жэлдэ ехэ байна бшуу. ...зохид, шиг нойто элбэгтэй хабар, зун боло... сабшаланда, бэлшээридэ үбһэ ногоон һайнаар ... Иигэжэ нуга сабшаланда, бэлшээридэ, ...а урдань хэрэглэгдэдэггүй байһан газарта ...огоон үдхэн үндэрөөр гаража байна. Иимэ ...лоорнь олон ажахынууд сабшалангайнгаа ...аашье, үргэн ехэ бэлшээриһээшье ехэ үбһэ ... сабшаха аргатай.

...равлениин колхоз, совхозууд таатай зохид эдэ ... боломжонуудые хаһа саг соонь шадамараар ...эхэ зорилго табиба. Нарһатын, «Комсомоль... совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд һай...ай үүсхэл гаргаа. Эдэнэр үбһэ хуряалгаар, ...сэб дүүргэхэ уялгатай. Тингэжэ Нарһатын ...ой хүдэлмэрилэгшэд түсэбэй ёһоор 75 мян... ...ентнер үбһэ сабшаха һаа, 112,6 мянган цент... ...үргэхөөр шиидээ. «Комсомольский» совхоз 46 ... центнер үбһэ абаха байбал, 69 мянган цент... хүргэхэнь.

...равлениин бүхы ажахынууд эдэнэй үүсхэ... һайнаар дэмжээ. Инсэнгын, Яруунын совхо... «Коммунизм», «Дружба» болон бусад колхо... үбһэ хуряалгаар 1,5 түсэб дүүргэхэ тэмсэлдэ ...ой. Бүхыдөө управленидэ иигэжэ үбһэ ху...ар түсэб хахадые дүүргэхэ зорилго табигдаа. ...уудал колхоз, совхозуудта, аймагай организа...ай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй ...нда, удаань Яруунын үйлэдбэриин управле... соведтэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тингээд ...уряалгаар түсэб хахадые дүүргэхэ социалис ...өөнэй үүсхэлшэд республикадаа түрүүлэн бо...д шиидхэбэ. Түсэбөөр 380 мянган центнер бэ...дэхэ һаа, мүнөө 573 мянган центнер үбһэ ...а уялга абабабди. Хүршэ Хориин, мүн Барга... үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуудай ...эрилэгшэдые социалис мүрысөөндэ уринабди.

...ануудаа бэелүүлхэ талаар ямар түсэбтэй, бо...ой байһанаа тодорхойлоё. Сабшалангай, бэл... газарһаа ехэнхи үбһэеэ, 362 мянган цент... ...ряаха, нэгэ жэлэй ногоо тариһан газарһаа ...нган центнер, олон жэлэй ногоо (хүсы үбһэ) ... газарһаа 65 мянган центнер тэжээл абтаха. Сабшалангайнгаа бүхы газарые, хэрэглэгдэ... байһан, мүнөө үбһэ ногооной һайса ургаһан ...е, ой модоной дундахи талмай, соорхойе, ...уудые, гадна бургааһа бүлэнсэгүүдые той... сабшаха зорилго колхоз, совхозуудай урда ...аба.

... хуряалгада гол түлэб оньһожоруулагдаһан ...анууд, нютагай онсо эрхэ байдалые хараа... эмхидхэгдэһэн жэжэ звенонууд ябуулаг... байна. Звено бүхэндэ 8—13 хүдэлмэришэд, 1—2 морин сенокосилка, 2—4 морин тармуур хүртэхөөр хараалагдаһан. Үбһэ сабшахаһаа эхилээд, һүрилхэ хүрэтэр бүхы хүдэлмэриие звенонууд хэхэ. Оньһожоруулагдаһан бригада, звенонуудта үбһэ комплексно аргаар хуряаха элдэб машина түхеэрэлгэнүүд үгтэхэ. Тракторна сенокосилка, үбһэ тармаха агрегадууд, стогометатель, үбһэ сутлуулан бухаллаха машинанууд бригада, звенонуудта үгтэхэ юм. Бар хүсөөр хэхэ ажал шадаал һаа, бага болгогдохо. Оньһожоруулагдаһан бригаданyудта машина хэрэгсэлнүүдэй һаадгүй һайнаар ажаллахаар нэлэнхы ехэ, тэгшэ һайн нюрyутай сабшалан даалгагдаха.

Гадна туршалга болгон, энэ жэлдэ Инсэнгын совхоздо үбһэ хуряаха тусхай отделени эмхидхэгдэхэнь. Энэ отделениинхид 80—100 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаритай. Романовка тосхон шадар, Витим мүрэнэй, тэрэнэй аса һалаагай урдань сабшагдадаггүй газарта тус отделениинхид ажаллахань.

Яруунын совхозуудта ажаллаха хүнүүд ехээр дуталдадаг. Энээниие хараада абажа, аймагай организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад совхозуудта туһаламжа хүргэхөөр шиидэбэ. Нүхэр Лобановай хүтэлбэрилдэг Яруунын лесхозой хүдэлмэрилэгшэд 15—16 мянган центнер үбһэ сабшаха уялга абаа. Хүдөө ажахые оньһожоруулха мэргэжэлтэдые бэлдэдэг училищиин һурагшад 5—6 мянган центнер үбһэ, барилгын училищиин һурагшад мүн иимэ хараанай хэмжээтэй үбһэ сабшажа абахаар шиидээ.

Яруунын ажахынууд үбһэ хуряалгада оньһото машинануудые хэрэглэхэтэйгээ хамта гар хажуураар сабшаха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ. Иигэжэ улам ехэ үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэгдэхэ болоно. Юуб гэхэдэ, бүхы сабшалан, бэлшээриин газарые сенокосилкаар сабшажа болохогүй байна.

Яруунада үбһэ хуряалгын үедэ бороо хура горитойгоор ородог. Бороотой хуратай үдэрнүүдэй болоходо хүн зоной, техникын ажалһаа олоор һаатахагүйн зорилгоор управлениин ажахынууд мүнөө тусхай хэмжээнүүдые абана. Тиигэжэ бороотой үедэ үбһэ ногоондо дабһа холижо, газар дээрэ силос обоохой, буртанууд болгожо дарахабди. Энэмнай малай шэмэтэй һайн тэжээл болохо байна.

Нарай малда эдюулхэеэ ажахы бүхэн витаминтай үбһэ бэлэдхэхэ. Үбһэ хуряалгын эхеэр һая ургаһан ногоо сабшажа, иимэ тэжээлтэй үбһэн хуряагдаха. Энээнээ харанхы газарта, хушалта доро хатааха байнабди.

Хонин бүридэ 15—20 килограмм хүртэхөөр набшаһага тэжээл үбһэ хуряалгын жэгдэржэ эхилхын урда тээ суглуулагдаха. Хонишод, һуурин тосхонуудай олониитэ зон, һурагшад энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха.

Управлениин ажахынууд энэ жэлдэ силос дарахаяа 3500 гектар элдэб ургамалнуудые эртын болзорто таряа һэн. Иигэжэ силос дараха хүдэлмэри үбһэ хуряалгын үедэ эмхитэй һайнаар хэгдэхэ байна. Ажахы бүхэндэ силос дараха тусхай бригада эмхидхэгдэнэ.

Хүн зонһоо, кадрнуудһаа ажалаймнай амжалта сэхэ дулдыдаха болоно бшуу. Тиимэһээ үйлэдбэриин управлени, худөөгэй партийна комитет, бригада, звенонуудта партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүдые эмхидхэн бии болгоно. Колхозуудай, совхозуудай, бригаданuудай, тусхай звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэхэ. Мүрысөөндэ шалгарагшадые түлбэриин, моральна талаар урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Г. ТЮМЕНЦЕВ,
Яруунын үйлэдбэриин управлениин начальник.
Н. ПАВЛОВ,
Яруунын худөөгэй парткомой секретарь.

...РГАЖАНАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ ГҮРЭНДЭ ҺҮ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Түсэбһөө гадуур 5.000 центнер һүн худалдагдаха

... һааха, гүрэндэ худалдаха ... жэлэй түсэб дүүргэһэн ту... Баргажанай худөөгэй парт... үйлэдбэриин управлени мэ... Управлениин колхоз, ...ууд болзорһоонь уридша... оной июниин 20-до гү... һү худалдаха хахад жэ... түсэб дүүргэбэ. Түсэбэй ... 30900 центнер худалдаха ... 30917 центнертэ хүргэгдөө. ...оной энэ үеынхидэ орходоо ... центнерээр ехэ һүн худал... болоно. Баргажанай ...ой, Ленинэй нэрэмжэтэ кол... малшад хахад жэлэйнгээ ... уридшалан, июниин 10-... дүүргэжэ, горитой хубитала оруулаа. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз мүн хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 17-до дүүргэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 121,4 процент хүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо һү худалдалгаяа 2 дахин ехэдхээ. Тиигээд түсэбһөө гадуур 600 центнер һү худалдаха уялга абанхай. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Хилганын фермын коллектив гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб июниин 5-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур 250 центнер, бүхы колхозоороо 800 центнер һү худалдахаар шиидээ.

Баргажанай совхозой Читканай, Бодоной фермынхид һү һааха, тушааха түсэбөө 40 процентээр ехэдхэһэн байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад илангаяа һайнаар ажаллаа. Һаалишан Елизавета Соднопова 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1600 килограмм һү һаагаа. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Клара Гармаева үнеэн бүриһөө 950 килограмм һаагаа бшуу. Хурамхаанай совхозой Пелагея Кожевина, Нера Чебунина, болон бусад мүн лэ ехэ амжалта туйлаба.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажалшад гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргээд, тэрэнһээ гадуур 5000 центнер һү худалдахаар шиидээ.

В. БАЗАРОВ,
Баргажанай худөөгэй парткомой секретарь.
С. ЕЛАНОВ,
Баргажанай үйлэдбэриин управлениин начальник.
А. ПОЗДНЯКОВ,
Баргажанай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 147 (10515) | 1964 оной июниин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ АРАДУУДАЙ ХООРОНДО ХАНИ БАРИСАА БЭХИЖҮҮЛХЭ

КОПЕНГАГЕН, июниин 20. (ТАСС-ай тусхай корр.). «Дания—СССР» гэжэ бүлгэмэй болон студентнүүдэй нэгэдэлэй суглаанай Копенгагенда 1964 оной июниин 19-дэ болоходо, Н. С. Хрущев үгэ хэлээ. Зал соо суглараһан олониитын түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ дүүргэһэнэйнь һүүлээр Советскэ правительствые толгойлогшодо хэдэ хэдэн асуудал табяа.

Суглаанда хабаадагшадай асуудалнууд, Н. С. Хрущевой харюунууд доро толилогдобо.

Асуудал: Франциин, Англиин Скандинавиин социал-демократуудай ударидагшадтай һүүлэй үедэ хөөрэлдэһэн байнат. Тиигээд байхадаа уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ социал-демократуудай болон коммунистнуудай хоорондо нэгэдэл тогтоохо арга боломжонуудта Та ямар сэгнэлтэ үгэхэ байнабта?

Н. С. Хрущев: Жэшээнь, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудалаар социал-демократуудай болон коммунистнуудай хоорондохи харилсаа холбооной аша туһа тухай тобшохоноор хэлэжэ шадаха байнаб. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай, социал-демократуудай, һайн һайхан сэдьхэлтэ бүхы хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэн ангиин бүхы отрядуудай болон организацинуудай нэгэдэмэл ябуулга хэхын талада манай парти оролдолго гаргадаг. Иимэ нэгэдэл өөһэдынгөө шухала эрхын түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө ажалшадай тэмсэлдэ угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Асуудал: Ойрын саг соо эгээн дээдэ тушаалтадай конференци зарлаха аргатай гү?

Н. С. Хрущев аниргүйгөөр мүрөө хабшаба. **(Зал соо хүхюутэй, шэмээтэй болоно).**

А. А. Громыко: Оршуулһанай хэрэггүйл даа. **(Зал соо хүхилдэнэ).**

Н. С. Хрущев: Ондоо оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой түлөө би гансаараа хэлэжэ шадахагүй байнаб. Хэлэхэ болоо һаа, ехэл зоримгой мэдүүлгэ болохо байна бшуу. Тиимэһээ минии харюу үгэхэнь бэрхэтэй гэжэ таанад өөһэдөө ойлгоно ёһотойт. Иимэ уулзалганууд туһатай гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд имагтал өөрынгөө зүгһөө, Советскэ правительствын зүгһөө хэлэхые би хүсэхэ байнаб **(альга ташалган).**

Асуудал: Даниие атомна зэбсэггүй, бэсэ абангы орон нютаг гэжэ соносхохо тухай асуудал Даниин арадай дунда һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэгдэдэг. Иимэ амгалан ёһоной орон нютаг тушаа Советскэ Союз ямар найдуулга үгэжэ шадаха байнаб?

Н. С. Хрущев: Ямар нэгэн газар нютагые хайшаншье гэжэ һаань, термоядерна зэбсэгһээ сэбэрлэжэ эхилхые бидэнэр ехээр оролдодог байнабди. Зарим оронуудай политическэ ажал ябуулагшад иимэ хүсэл эрмэлзэлтэ тухайгаа мэдүүлэнхэй. Энэ хадаа болдолтой зүб хэрэг гэжэ би тоолоноб.

Ядерна зэбсэггүй гүрэн гэжэ өөрыгөө соносхоһон орон ядерна зэбсэггүй гүрэн гэжэ бүхы оронуудай зүгһөө мэдэрэгдээ һаа, ямар бүлюу һайн байдалтай болохоб гэхэдэ, хэрбээ дайнай һүжэрөө һаань, тэрэнэй газар дээрэ ядерна бомбонууд унахагүй байна. Энэ хадаа яһала бүлюу һайн ябадал гэжэ һананаб. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Иимэ жэшээ тухай һанаад үзэгты. Ядерна зэбсэгтэй — «Поларис» гэжэ ракетэнүүдтэй Америкын уһан доогуур ябадаг онгосонууд Англиин далайн-сэрэгэй баазануудта байрладаг гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Энэнь ямар юумэндэ хүргэжэ болохоб? «Поларис» ракетэнүүдынь Советскэ Союзда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй байна бшуу. Иимэ ракетэнүүдээр хангагдаһан уһан доогуур ябадаг онгосонууд хаана байрланаб гэжэ бидэнэр шэнжэлхэ ушартай болонобди. Тэдэнэй хаана байдаг тухай зарим юумэ мэдэдэгшье байжа магадбди гэжэ хэлэхэ зэргэтэйб. **(Зал соо ехэ шэмээтэй болоно, альга ташана).**

Господанар, дэлхэй дээрэ юумые нюуса байлгахын аргагүй шахуу гээд таанад мэдэнэ ёһотойт гэжэ һананаб. Эгээн лэ ехээр нюуха гэжэ оролдожо байһан юумэнь олон ушарта нүгөөдүүлдэнь мэдэгдэжэ болодог ха юм. **(Шэмээтэй, хүхюутэй болоно. Альга ташана).**

Намайе зүбөөр ойлгохыетнай гуйнаб: Англида заналта хэхые би хүсэнэ бэшэб. Зүгөөр Англи Америкын ракетэнүүдые хүлеэжэ абанхай, тэдэнь маанарта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй. Тиин бидэнэр өөһэдынгөө ядерна һомотой ракетэнүүдэй зарим хубиие тодорхойлон шэглүүлһэн байнабди, магад дайнай һүжэрөөд байгаа һаань, «Поларис» ракетэнүүдээр хангагдаһан уһан доогуур ябадаг онгосонуудай баазануудта тэрэ доронь сохилто хэжэ, эдэ ракетэнүүдые һалгааха хэрэгтэй байна. Энэ ямар удхатай гээшэб гэжэ таанад ойлгожо шадаха байна ёһотойт даа.

Ядерна зэбсэгһээ арсадаг, иимэ зэбсэгтэй баазануудые байгуулхын тулада өөрынгөө газар үгэхэһөө арсадаг, өөрыгөө ядерна зэбсэггүй гэжэ соносходог оронууд бусад бүхы гүрэнүүдэй зүгһөө мэдэрэгдэхэ, мүн ядерна тулалдаанай магад һүжэрөө һаань, ядерна дайнда хабаадалсадаггүй орон гэжэ тоологдохо ёһотой. Хэрбээ ядерна зэбсэгтэй болоһон бусад гүрэнүүдэй иимэ найдуулга үгөөд, өөрынгөө уялгануудые нариинаар дүүргэхэ байгаа һаань, Советскэ Союз иимэ уялгануудые дуратайгаар бэедээ даажа абаха байна. **(Альга ташалган).**

Асуудал: Хойто Европодохи өөрынгөө газарые Советскэ Союз атомна зэбсэггүй орон нютагуудай тоодо оруулалсахаар бэлэн гү?

Н. С. Хрущев: Бидэнэр манай ороной хойто талын хубиһаа байтагай, Советскэ Союзай бүхы газарые атомна зэбсэггүй орон нютаг болгохоор бэлэн байнабди. Зүгөөр ядерна зэбсэгтэй болоһон бусад оронууд мүн лэ иимэ юумэ хэхэ ёһотой. **(Нэрьемэ альга ташалган).**

Асуудал: Соёл сурталай талаар адли бодолтой байха гээшые та ямараар ойлгонобта, хэзээдэ нэгэ иимэ ушар боложо шадаха гү?

Н. С. Хрущев: Ойлгосотой тодо аад, хэсүүхэн асуудал болоно. Бүхы хүнүүдэй, бүхы арадуудай нэгэн адли сүртал бодолтой байха, тиимэ саг хүрэжэ ерэхэ гэжэ би гүнзэгыгөөр этигэнэб. Тиихэдэ энхэ тайбанаар ажалладаг саг болохол даа. Мүлжэгшэдэй болон мүлжүүлэгшэдэй, бэе бэедээ зүрюу ангинуудай үгы болоод байхада иимэ үе саг ерэхэл. Тиихэдэ бэе бэедээ харша суртал бодол байхагүй, бүхы хүнүүд ханинар, аха дүүнэр боложо, хоорондоо эбтэй амгаланаар, хани барисаатайгаар ажаһуухые эрмэлзэдэг байха. Иимэ саг болохол байха. Энэ саг хэзээ болохоб? Газар дэлхэй дээрэ коммунизмын илан мандахада иимэ саг болохол! **(Альга ташалган).**

Мүнөө соёл сурталай тэмсэл яахадаа болоноб гэжэ тайлбарилхые хүсэнэб. Бэе бэедээ зүрюу ангинуудһаа бүридэдэг обществын бии байхадань анги бүхэн өөрынгөө соёл сурталые хамгаалан, өөрынгөө соёл сурталые общество дотороо бүлюу байдалтай болгохые эрмэлзэнэ. Нэгэ ангиин соёл суртал нүгөөдэ ангиин соёл сурталтай тэмсэнэ. Ямар нэгэн соёл суртал һайн дураараа сухарижа, нүгөөдэ зүрюу ангиингаа суртал бодолтой тэмсэл хэхээ болижо шадаха гээшэ аал? Шадахагүй. Жэшээнь, коммунис соёл сурталда эсэргүү тэмсэл хэхэһээ буржуазна соёл сурталай арсаа һаань, энэ эгээн лэ бодолтой зүб шиидхэбэри гэжэ бидэнэр тоолохо, тэрэ шиидхэбэриинь һайшааха байгаабди **(Зал соо шэмээтэй болоно. Альга ташана).** Тингээ һаань, гансахан, соёл суртал, эгээн лэ үнэн зүб, бүхы ажалшадай аша туһые харадаг, бүхы хүнүүдэй гэгшэ эрхые мэдэрдэг коммунис үзэл суртал үлэхэ һэн. Коммунизмһаа үлүү һайн, бүри ехэ үнэн зүб юумэн байхагүйл!

Зүгөөр энээниие заримашуул ойлгоногүй. Соёл сурталай угаа хурса тэмсэл болоно, үнэн зүб, эгээн лэ түрүү коммунис соёл сурталай арадуудта ойлгогдожо, бүхы хүнүүдэй нэгэн адли соёл сурталтай болотор энэ тэмсэл үргэлжэлхэ. Үглөө үдэр болохо байһанда этигэдэг шэнгеэр эгээндэ — коммунис соёл сурталай илан мандаха байһанда би этигэнэб!

Тиимэһээ үнэн зүб соёл сурталда, коммунис соёл сурталда бүү эсэргүүсэгты, харин тэрээниие дэмжэгты, нэгэдэгты, тиигэбэл энэ саг бүри түргэнөөр ерэхэл. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Альга ташана).**

Асуудал: Кубадахи бэрхэтэй хэсүү байдалые гуримшуулга хадаа Куба политическэ талаараашье бэшэ һаа, харин сэрэгэй талаар Холбоото Штадуудай нүлөөн доро байдаг гэжэ Советскэ Союзай мэдэрһэн ябадал болоно бэшэ гү?

Н. С. Хрущев: Үгы, оронһоошье болоногүй! Оронуудые нүлөөлэлгын газарнууд болгон хубаарилга империализмын политика, эгээн лэ хэтэрмэ колониальна политика болоно гэжэ хэлэхэ ёһотойб. Иимэ политикые бидэнэр эрид шууд буруушаанабди. Бүхы оронууд—бага гү, али ехэшье һаа—амгалан тайбанаар ажаһууха ёһотой. Бүхы оронуудай—бүхы ехэшье, багашье оронуудай бүрин эрхэ хүндэлэгдэдэг байха ёһотой! Хэрбээ Куба бишыхан орон болоно, тиимэһээ географическа байдалайнгаа талаар Америкын Холбоото Штадуудай нүлөөндэ ороно ёһотой гэжэ бодомжолхо болоо һаа, тиимэ ехэ орон болодоггүй манай хүршэнэртэ бидэнэр ямараар хандаха болоно гээшэбибди? **(Зал соо шэмээтэй болоно, энеэлдэнэ).** Үгы, бидэнэр оронуудые нүлөөлэлгын талаар хубаарилха ябадалые буруушаанабди. **(Удаан альга ташалга).**

Хэрбээ иимэ хараа бодолые баримталха болоо һаа, томо оронууд бага оронуудта орходоо ямаршьеб тусгаар бүлюу байдалтай, тэдэ оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсадаг, эрхэ сүлөөень хүндэлдэггүй байха болоно, — энэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондо дай һүжэрөөхэ зам нээжэ үгэхэ гэһэн удхатай. Бидэнэр гүрэнүүдэй хоорондо иимэ тааруугүй дай һүжэрөөлгые эрид шууд буруушаанабди, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политика хододоо бэелүүлнэбди.

Асуудал: Данида байха үедөө ямар юумээр эгээн ехээр һонирхообта?

Н. С. Хрущев: Данида байха үедөө минии эгээн ехээр һонирхоһон юумэн гэхэдэ, Дани гайхамшагтай орон болоно, тэрэниие бүхы наһан соогоошье мартахагүйхаб! Ороноо ямар гоё болгообта, полинудтнай эрхим һайнаар элдүүрилэгдэнхэй. Эдэ бүгэдые харахадаа танай хүнүүдэй ажалай эрхим үрэ дүнгые мэдэжэ баясахаар, магтахаар байна. Би үшөө Данида ерээгүй байхадаа, танай орон тухай һайн һанамжатай байгааб. Би ном уншажа, кинофильмнүүдые хаража, Даниие мэдэхэ болоһон байгаа гэнэб. Мүнөө нюдөөрөө хараад байхадаа, шэнэ юумэнүүдые мэдэжэ абааб. Өөрынгөө һанаашаһаа үлүү ехээр һонирхооб гэжэ таанадта хэлэхэ ёһотойб. Данида байха үедөө хараһан үзэһэн юумэн тухайгаа, танай гайхамшагта, оюун бэлигтэ, ажалда дуратай арад тухай эгээн ехээр һонирхоһон юумэнүүдээ удаан һанажа ябахаб. **(Удаан саг соо альга ташалган).**

Фотокорреспондентнүүдэй асуудал: Аяншалгынтнай үедэ Танда бидэнэр ехээр һаад хээ гүбди? **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Н. С. Хрущев: Бүхы хүнүүдэй үнэн сэхэ ажалые би хүндэлдэгби, тиимэһээ, минии һанаашын ёһоор, фотокорреспондентнүүдэй хүнгэхэн бэшэ ажалые би хүндэлдэгби. Хэзээшьеб нэгэтэ журналистнуудые өөрымни дахуулнууд болоно гэжэ нэрлээ һэм. Тэдэнэр намда һаад хээгүй. Хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень тэдэнэртэ хүсэнэб.

Асуудалнуудта харюусахын тулада намда үгтэһэн саг дүүрэбэ. Намда уншажа үгэһэн бүхы асуудалнуудта би харюусааб. Тиимэһээ намда ямар нэгэн эрилтэ табихагүйетнай гуйнаб.

Минии хэлэһэн үгые, асуудалнуудта харюусаһан харюуе тэсэмгэйгээр шагнаһанайнь түлөө суглярагшадта бултандань баясхалан хүргэхые хүсэнэб.

Һайн даа, анхаралтайгаар хандаһанайтнай түлөө! **(Нэрьемэ Удаан альга ташалга. Бултадаа хүл дээрээ зогсоод, Н. С. Хрущевые амаршална).**

СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТОЛГОЙЛОГШЫН БЭЛЭГ

КОПЕНГАГЕН, июниин 20. (ТАСС-ай тусхай корр.). Н. С. Хрущевой даалгабаряар үсэгэлдэр, июниин 19-дэ Гадаадын оронуудтай культурна харилсаа хэдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй Түрүүлэгшэ С. К. Романовский Копенгагендахи Даниин национальна библиотекэдэ ошожо, совет литературын библиотечкые бэлэг болгон заммжуулба. Библиотекын директор П. Берхелунд энэ бэлэгэйнь түлөө, библиотекэдэ анхарал хандуулһанайнь түлөө Н. С. Хрущевто үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые гуйба.

Даниин гэгээрэлэй министр Х. Петерсен, тэрэшэлэн Копенгагенай ба Орхусска университедүүдэй ректорнууд 1964 ондо Советскэ Союзда ерэхэ болоо.

1964 оной июниин 18-да Далумадахи хүдөө ажахын һургуулида

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. С. Хрущев Даниин премьер-министр Е. О. Крагтай байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Даниин хүдөө ажахын соведэй хүндэтэ түрүүлэгшэ господин Андерсен!

Хүндэтэ премьер-министр господин Краг!

Хүндэтэ дангинанар болон господанар!

Танай Фюн арал дээрэ мүнөөдэр һонин юумэнүүдые харахада ехэ ханинги байнабди. Даниин таряашадай ажалай үрэ, һайнаар ажаллаһан, танай орон дотор хүдөө ажахые абаашадаг мэргэжэлтэдэй һанамжа, зүбшөөнүүдые үрэһэн эрдэмтэдэй үзэлэ толгойтон дохинаб.

Мүнөөдэр ябаһан һайн, һайса элдүүрилэгдэһэн полинуудые, сэбэр бэ жэргэ таригдаһануудые хараабди. Тэрэ полинууд дээгүүр гаража, энээниие элдүүрилэн ургуулдаг хүнүүдэй нилээд ороддоготойгоор ажаллаһаниинь харагдана. Намаг газарта шудхэрэйшье ухэдэе һаань, ямар үрэ гарахаб даа! гэжэ оньһон үгэ соо хэлэгдэг. Ухаатайгаар лэ ажаллаха хэрэгтэй, эндэхи хүнүүдэй ухаатай бодолтойгоор ажаллаһаниинь танай полинууд үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулна. Танай полинууд дээрэ һайн лэ тарилганууд хэгдээ, ургасатнайшье гайхалтай гэжэ дабтан хэлэнэб.

Танай ажахынуудта мүн лэ һайн үүлтэрэй малнуудые хараабди. Танай үнеэдһээ ехэ һүнэй абтадаг, тоһолигойнь ехэ байдаг тухай манда хөөрөө. Гахай үсхэбэрилгын талаар танайда баһал ехэ амжалта туйлагдадаг юм байна. Түрүүшынхеэ түрэхэдөө 15 поршоонхо гаргаһан гахайе фермэнүүдэй нэгэн харуулаа.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар ехэ амжалта туйлажа байһандатнай хүхинэбди. Мал ажалһаа абадаг продуктнуудайтнай амтые мүнөөдэр үзэбэбди. Гансашье мүнөөдэр бэшэ ааб даа. Танай орон дотор хэдэн хоногто ябахадаа, продуктнуудаартнай хооллоно ха юмбибди. Гэхэ зуура, танайда ерэхынгээ урда тээшье Даниин хүдөө ажахын продуктнуудай шанар һайн байдаг гэжэ мэдэхэ байгааб. Танай таряашадай, эрдэмтэдэй ажалаар абтаһан продукциие худалдан абадаг совет хүнүүдэй зүгһөө иимэ тиимэ гэхыеньшье дуулаагүйбди.

Гэбэшье танайда хүдөө ажахын ямараар эрхилэгдэдэг тухай һанаһанаа сүм хэлэхые хүсэһэн байнаб. Хэрбээ нялуун үгэнүүдые хэлээд, танай хүдөө ажахы намда ямар һанал бодол түрүүлээб гэжэ сэхэ дурдаагүй һаа, өөрөө өөрыгөө танихагүй бэлэйб.

Эндэ, Данида, зарим господанартай хөөрэлдэхэдөө, ямар нэгэн ороной ажахын байдал тухай, илангаяа Советскэ Союзай хүдөө ажахын байдал тухай ехэнхидээ тон таарахагүй юумэнүүдые хэлэдэг баруун тээхи журналистнуудай мана халдахааһан шэлтэй очки зүүнэ гү гэжэ ажагланаб. Баруун тээхи оронуудһаа эндэ хабаадажа байһан журналистнууд тухай хэлээгүймни мэдээжэ, эдэнэр—ехэ ухаатай хүнүүд ааб даа, эдэнэр хэзээшье худалаар хэлэдэггүй, имагтал үнэн юумэ бэшэдэг зөн бээзэ. **(Зал соо хүхюу шэмээтэй болоно).** Хуурмаг юумэ бэшэдэг гансал худалшад тухай хэлэнэгүйб. **(Зал соо хүхюу шэмээтэй болоно. Альга ташана).**

Таанадай зариман манай ороной хүдөө ажахы тухай тон балар ойлгомжотой байна гэжэ танда сэхэ хэлэхэ байнаб. Тиимэ ойлгомжо тон хоротой юм. Зориг гарган, юумые үнэн урууһь харагты, үнэн юумые үнэн урууһь хэлэхэһээ, танай һанамжын ёһоор юун һайн бэ, юун мууб гэжэ хэлэхэһээ бү айгты. Танай һанамжада зүбөөр хандаха байхабди. Гэхэ зуура, таанадай зариман манай хүдөө ажахы тухай буруу ойлгомжотой байна гэжэ харанаб. Тодорхойлон хэлэбэл, манииие газар дээгүүр мүлхин тэмтэрээшэд гэжэ, тиимэһээ капитализмын ороной байдалда үдхэгдэһэн хонин бүхэндэ доро дохижо харюусаха гэжэ һанана хат. **(Зал соо хүхюу шэмээтэй болоно).**

Танайда гахай үсхэбэрилгэ һайнаар эмхидхэгдэнэ гэжэ хэлээ һэм, тиигэбэшье манай гахайнууд хүдөө ажахы эрхилдэг манай ёһо гуримай түлөө ана мана буулдахаар, танай гахайнуудтай атаа мэсэ буляалдахаар лэ байха. **(Зал соо хүхюу шэмээтэй болоно. Альга ташана).**

Танайхи һү һаалиин һайн ажахытай байнат. Танайхи тоһолигоор ехэ, ехэ хэмжээтэй һү үгэдэг һайн үнеэдтэй байнат. Тиигэбэшье таанад, господанар энэ талаар монополистнууд бэшэт. Бидэнэр эндэ Советскэ Союзые түлөөлнэбди. Манай орон дотор һү һаалиин мал ажалай талаар мүн лэ бага бэшэ амжалтанууд туйлагданхай юм. Манай совет, социалис бухануудые танай капиталис бухануудта зүрюулэн табижа шадаха байхабди, эдэнэр туршаад үзэг лэ. **(Хүхюу шэмээтэй болоно).**

Бүхы түрэлэй мал, шубуун ажалай талаар, селекционно хүдэлмэриин, үбһэ ногоо ургуулгын талаар манай колхозууд, совхозуудай ажалша зоной ехэ амжалтануудые гаршалһан олон жэшээ дурдажа болохо байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, иимэ нэгэ баримта һанагдана: долоон гү, али найман жэлэй урда тээ Америкын Холбоото Штадуудай мэдээжэ фермер Гарет анха түрүүн манайда ерэһэн юм. Тиихэ үеэр би Хара далайн эрьедэ амаржа байгаа һэм. Гарет намда ерээ бэлэй. Тэрээнтэй тон аажамаар хөөрэлдөө һэмди. Бидэндэ хэншье һаалта хээгүй. Юундэб гэхэдэ, журналистнуудые табяагүй һэмди. **(Хүхюу шэмээтэй болоно).**

Кукуруза ургуулгын талаар һэнэгтэй юумэ орой хараагүй орондо ерэбэб, хүдөө ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ США-гай туйлаһан ехэ туйлалтаар гайхуулхаб гэһэн һанал Гарестда түрэһэн байгаа. Тэрээнтэй хөөрэлдэхэдөө ба иигэжэ хэлээ һэм:

— Господин Гарет, манай ажахынуудаар ябажа үзэгты, таниие һонирхуулмаар бүхы юумэ һайса харагты, тиигэһэнэйтнай һүүлдэ тантай уулзуужамди, тиихэдэ хөөрэлдөөмнай ондоо хэмжээндэ үнгэрхэ байха.

Гарет тиигэһэн юм. Одессэдэ ерэхэдээ, тэндэхи селекциин институтда ургуулагдаһан «одесская-10» гэдэг кукуруза хараад, тэрэ кукурузын бүүрсагые таалаа һэн. Тэд Гарет гээшэ өөрынгөө хэрэгые һайн мэдэхэ хүн ха юм.

Совет орон дотор ябажа үзэһэнэйнь һүүлээр Гареттай уулзаһан хоёрдохи уулзалгамнай тад ондоогоор үнгэрөө һэн—манайдашье нилээд олон һайн юумын бии байһые хараһан, ойлгоһон байгаа.

Тэрээнтэй хөөрэлдэхэ зуураа:

— Кукурузын селекционно үрэһэ андалдан абалсаял,—гэжэ тэрээндэ дурадхаа һэм.

— Тиихэ аргамнигүй, иимэ юумэ манайда хорюултай,—гэжэ харюусаа бэлэй.

— Теэд яахаб даа, селекционно үрэһэ агсан абалсахые танда дурадханаб. Энэ агсааһаа хэнэй онохо, хэнэй гарзатахые мэдэнэгүйб. Зүгөөр лэ таниие гарзатаха байха гэжэ һананаб... гэжэ хэлээ һэм.

Эндэхи, Данидахи, зарим хүнүүд хүдөө ажахын талаар туйлаһан юумэнүүдэе харуулха зуураа, одооншье Хрущев ерэбэл байна, тэрээниие гайхуулхамнайл гээшэ; совет коммунистнууд засаг түрэеэ эзэлэн абабашье, тэрээниие гартаа барижа байбашье, хүдөө ажахын талаар бага юумэ мэдэдэг хүнүүд, эдэниие гэгээрүүлхэ байхабди гэжэ һанаһан байгаа хаш...

— Нойрһоо һэрыт! — гэжэ тэдэ господануудта сэхэ хэлэхые хүсэхэ байнаб. Бидэнэр социализмын агуу ехэ ороной түлөөлэгшэд болонобди! Хүдөө ажахын олохон һалбаринуудай талаар таанадтай мүрысэжэ шадахал байхабди. Ургамалай селекциие, сортнуудай шанарые абаад үзэгты. Академик Лукьяненкын бии болгоһон, «безостая-1» гэдэг шэниисын сорт гектар бүриин 72 центнер хүрэтэр ургаса үгэнэ. Гэхэтэй хамта, энэ шэниисэ оройдоо хэбтэдэггүй юм. Талханиинь тон һайн хилээмэн болодог.

Украин селекционер В. Н. Ремесло гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Энэ хүн «мироновская-808» гэдэг намарай шэниисын сорт бии болгоод, тэрэнь гектарай 60 центнер хүрэтэр ургаса үгэнэ. Манай орон дотор иимэ суутай селекционернүүд олон.

Манай мэдээжэ академик Пустовойт наран сэсэгэй шэнэ сорт бии болгоо, тэрэнь 52—54 процент тоһо үгэдэг. Иимэ туйлалта урдань дэлхэй дээрэ байгаагүй юм.

Игэжэ хэлэхэдээ—һайрхангүйб, харин бодото дээрээ байһан юумэнүүд тухай хэлэнэб. Үрэһэнүүдые худалдыт гэһэн гуйлтатайгаар мүнөө олохон оронһоо манда хандадаг болонхой. Теэд хүдөө ажахын талаар мүлхин тэмтэрдэг хүнүүд шэнгеэр бидэниие таанадай зариман харана ха. Иимэ хараа бодол баримталдаг хүн национальна уйтахан бодолой үбшэндэ нэрбэгдэһэн болоно. **(Зал соо хүхюу шэмээн гарана, альга ташана).** Тиимэ хүнүүд өөһэдынгөө хилэһээ сааша хараха хүсэлгүй байна. Энэнь тон хоротой. Иимэ үбшэнтэй хүнүүдтэ: аргалуулыт, яаража аргалуулаа һаатнай, тандал һайн байхал гэжэ сэхэ хэлэмээр. **(Хүхюу шэмээтэй болоно).**

Мүнөөдэр танайда тон һайн полинуудые харааб гэжэ дабтан хэлэхэ байнаб. Танай орондо хүдөө ажахы эрхилэлгын дүй дүршэлтэй танилсаха арга бидэндэ олгоһонойнь түлөө премьер-министр господин Крагта, хүдөө ажахын министр господин Скюттдэ, Даниин хүдөө ажахын соведэй түрүүлэгшэ господин Андерсендэ, господин Эриксендэ, өөһэдынгөө ажахынуудые харуулһан бусад фермернүүдтэ баясхалан хүргэнэб. Ёһоор лэ ажахынууд байна даа. Теэд танай ажахынуудай хэмжээн манай орондо таарахагүй гэжэ үнэн зүрхэнһөө таанадта хэлэхэ байнаб. Танай фермэнүүд 10, 30, 50 гектар хүрэтэр газартай. Манайда иимэ ажахы байхагүй, иимэ хэмжээтэй ажахынууд манай орондо үни хада үгы болонхой. Манай ажахынууд —колхозууд болон совхозууд—доодо захань 500 гү, али 1000 гектар, томонуудынь—5000-һаа 20000 хүрэтэр гектар газартай байдаг. Манай ажахынуудай далайса хэмжээн иимэл даа.

Танайхи ямар ургаса абанат, тэрэл гол шухала ха юм? Ашаг шэмын талаар танайда ямар гээшэб? гээд асуужа болохот. Иимэ асуудалнууд һурагдаха зэргэтэй, тиимэ асуудалнууд үнэхөөрөө гарадаг. Манай олохон ажахынуудта абтадаг ургаса танай оронойхиһоо доошоо байна. Яахадаа иимэ ушар тохёолдоноб? Юундэб гэхэдэ, таанад гектар газартаа 600 гү, али 1000 килограмм хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ нэбтэрүүлэн тараадаг байнат. Теэд хэрбээ иимэ хэмжээтэй минеральна үтэгжүүлгэ оруулха арга боломжын танайда үгы һаань, зоной дунда хэлсэдэгэй ёһоор, бурханай хайраар танда хүртэһэн газар дайдашье мүнөө абадагайтнай хэмжээтэй ургаса үгэхэ байгаа аал? Үгэжэ шадахагүй байһаниинь элитэ. Гектарай 10 центнерһээ дээшэ ороoһо таряа абажа шадахагүй байгаат гэжэ сэхэ хэлэнэб. Хэрбээ бидэ гектар бүриин тэды шэнээн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ арга боломжотой һаа, танай абадагай шэнээн гү, али бүришье ехэ ургаса абаха һэмди! гэжэ лаблан найдуулха байнаб. Тиигэбэл, таниие долоо уулын саана орхихо һэмди. **(Зал соо хүхюу шэмээтэй болоно).**

Энээн тухай юундэ хэлэнэб гэжэ намайе зүбөөр ойлгохыетнай гуйнаб. Таанадай урда һайрхаха гэнэгүйб: таанад хүдөө ажахые һайн мэдэхэ, томоотой хүнүүд ха юмта.

Хэрбээ минии хэрэггүй юумэ хэлэжэ гү, али һайрхажа захалаа һаам, тон жэжэ, өөдэгүй ябадал болохо бэлэй. Бидэ тиихын тула танайда ерээгүй байхабди.

Танай дүй дүршэл шудалхаар бэлэн байнабди. Таанад гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 30—35 центнер ороoһо таряа ургуулжа абадаг байна хат. Энэтнай муу бэшэ үрэ дүн болоно. Гэхэ зуура, таанад гектар бүриин 600, 1000 килограмм хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэдэг байнат гэжэ би хэлээ һэм. Американецууд ороoһото ургамалнуудые тариха газартаа дунда жэшээгээр 260 килограмм үтэгжүүлгэ хэрэглээд, гектар бүриһөөнь 17 центнер ороoһо таряа, кукурузын —38 центнер ороoһо ургуулжа абана. Харин манай ороной түрүү ажахынуудта, минеральна үтэгжүүлгэ үгэдэг газарнуудһаамнай 50—60 центнер шэниисэ, 100 центнер кукурузын ороoһо абана. Манайшье ороoһото ургамалнуудай баян ургаса абажа шадаха байһые харана бээзэт. Теэд энэнэй тулада ургаса дээшэлүүлхэ хүсэтэ арга хэрэгсэлнүүдые (минеральна үтэгжүүлгэ, гербицидүүд гэхэ мэтын зүйлнүүдые) хүдөө ажахыда хүдэлдэг хүнүүдтэ үгэхэ зэргэтэйбди. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхын, 1970 ондо 70—80 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхын тула химическэ промышленностьда долоон жэлэй туршада соо 10,5 миллиард түхэриг һомолхо шиидхэбэри абанхайбди. Америкын Холбоото Штадууд үнгэрэгшэ жэлдэ 35 миллион тонно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилһэн юм. Харин бидэ 1970 ондо США-гайхида орходоо 2 дахинһаа ехэ үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ болонобди.

Сасуулхада тэнсүүгүй жэшээ дурдагдана бэшэ аал: таанар өөртөө 1970 ониие абанат, харин США-гай үйлэдбэриин хэмжээе—үнгэрэгшэ жэлэйхеэр тоолонот гэжэ магад. Ушарынь юуб гэхэдэ, Америкын Холбоото Штадууд энэ талаар түргэн ургахагүй байха. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэйдэ худалдаха дэлгүүр байхагүй, материальна урмашал зүдхэмжэ байхагүй. Ямар нэгэн хэмжээндэ, зүгөөр ехэ бэшээр дээшээ тараханъ элитэ. Харин манайхи 1970 ондо 70—80 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргадаг болохобди гэжэ хэлээ һэм.

Советскэ Союзда мүнөө 200 гара миллион гектар хахалагдадаг газар бии. Минеральна үтэгжүүлгэ тараангүйгөөршье эндэһээ дунда жэшээгээр га бүриин 9—10 центнер ороoһо таряа ургуулжа абанабди. Хэрбээ минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргалгаяа эрид нэмээгээд, ороoһото ургамалнуудые тариха газартаа нэбтэрүүлэн тараагаад байбал, ургасыень түргөөр дээшэлүүлжэ шадахабди. Тиигэбэл ороoһото ургамалнуудые тарихын тула тэды шэнээн газар хахалһанай хэрэггүй болохо. Гектар бүриһөө 25—30 центнер ороoһо таряа ургуулжа абадаг болобол, бага газарһаа шухала хэмжээтэй ороoһо таряа абадаг болохомнай лаблтай.

Таба, зургааншье процент тоһолигтой һү үгэдэг танай үнеэдые мүнөөдэр харабабди. Энэтнай һайн лэ үрэ дүн байна. Теэд 5,2—5,5 процент тоһолигтой һү үгэдэг үнеэдээ таанадта харуулжа болохо байнабди. Манайда ерэжэ, тэдэнииемнай харыт.

Эдэ бүгэдэн тухай юунэй тулада хөөрэнэбиб? Нэгэ багаханаар нюдөө һэргээхыетнай, дээрэһээ руу маниие шагаахаяа болижо, сэхэ харадаг болохыетнай хүсэнэб. Тиигэбэл, дүй дүршэлөө абалсахадамнай һайн, үрэ ехэтэй болохол.

Советскэ Союз үнгэрэгшэ жэлдэ галаадын хэдэ хэдэн оронуудһаа ороoһо таряа юундэ худалдажа абааб? гэжэ намһаа ходо асуудаг.

Зүб лэ даа, Канадаһаа, Америкын Холбоото Штадуудһаа, Австралиһаа, мүн бусадшье хэдэн оронуудһаа 12 миллион шахуу тонно ороoһо таряа худалдажа абаа һэмди. Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, манай ороной ороoһо таряа гол түлэб ургуулдаг хэдэ хэдэн нютагуудта ган гасуур болоһон юм. Энэ ушар ороoһо таряа хуряан абалгада горитойгоор нүлөөлөө. Ороoһо таряанай ургасада ган гасуурай иимээр нүлөөлһэн ушар гэбэл, ажахыгаа хуушанай гуримаар эрхилдэг: хура бороогой ороол һаань — үндэр ургаса абадаг, ган гасуурай болоол һаа— бага ургаса абажа, ороoһо таряагаар дуталдадаг байгаабди.

Иимэ ябадалай саашадаа дабтагдахагүйн тула хүдөө ажахыгаа ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ үргэн ехэ түсэб табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнабди. Энэ түсэбнай минеральна үтэгжүүлгэ эрид ехээр үйлэдбэрилдэг болохые, тэрээнээ хүдөө ажахыда хэрэглэхые хараална гэжэ хэлээ һэм. Тиихэтэеэ хамта уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые ехэ далайса хэмжээтэйгээр бүтээжэ захаланхайбди.

Советскэ Союз дотор 5 миллион улүүтэй гектар уһалагдадаг газар бии. Бидэ саашадааншье газар ехээр уһалха зорилго табяад, энэ хэрэгтэ ехэ мүнгэ һомолнобди. Энэмнай страховой тарилга гээшэ. Энэ ушарта бидэнэр ган гасуурһаа айхагүйбди, яахадааб гэхэдэ, газар уһалалгые өөһэдөө хубаарилан тааруулна бшуубди. Юрэдөө, бидэнэр бурханай уршөөл хүлеэжэ һуухагүйбди, өөһэдынгөө гараар талха таряа ургуулха байхабди.

Талха таряанай дутамаггүй нөөсэ байгуулха, хахад жэлдэ гү, али бүхэли жэл соо хүрэхэ ороoһо таряанай нөөсэ байгуулха зорилго табинхайбди. Манай социалис ажахы капиталис ажахыһаа дулдыдажа байхагүй, хэн юу худалдана ааб гэжэ хүлеэхэгүй бшуу. Нёдондо талха таряа худалдажа абахын тулада дэлгүүр бэдэржэ байхадамнай канцлер Аденауэр иигэжэ мэдүүлээ һэн—Россида ороoһо таряа бү худалдагты, Росси политическэ буулта хэг лэ. Иигэжэ хэлэһыень таанад дуулаһан байгаа ёһотойт. Сэсэрхүү һанаатай иимэ хүнүүдтэ, манай политическэ дайсадта би иигэжэ хэлэхэ байнаб: үндэһэн гол шухала асуудалнуудаар Советскэ Союзай буулта хэхэһээнь холо урид газар дорохи хорхойнууд тэдэниие химэлжэ эдихэл.

Сагай уларилай муудажаншье болохо байһые бидэнэр уридшалан мэдэхэ ёһотойбди. Уларилай иимэ хубилалтанууд хэзээшье боложо магад, энээниие таанад өөһэдынгөө байдал дээрэһээ мэдэнэ ха юмта. Ушарынь гэхэдэ, танай хүдөө ажахы баһал сагай уларилай эрхэ байдалай нүлөөндэ дайрагдадаг шуу. Сагай уларилай муудахаһаань дулдыдадаггүй байхын тула бидэнэр хүдөө ажахын продуктнуудай нөөсэтэй байха ёһотойбди. Бидэнэршье тиимэ нөөсэтэй болохобди. Энэ хадаа манай найдамтай хуяг болохо бшуу, энэмнай байгаалиин ямаршье муу байдалһаа хамгаалха ха юм.

Манай хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтын шэглэл тухай хэлэһүүб. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо гээшэ гол шэглэлнай болоно. Бидэнэр, жэшээлхэдэ, гахайн мяха, үндэгэ, шубуунай мяха промышленна аргаар абадаг болохо хэрэг шиидхэжэ байнабди.

Америкын нэгэ фирмын президенттэй тээсгэн хөөрэлдөө һэм. Гахайн мяха абаха завод манда худалдахые энэ хүн дурадхаһан байгаа. Энэ завод дээрэ тус тустаа 100 килограмм шэгнүүртэй 250 мянган гахайнууд жэл бүри түлжүүлэгдэхэ юм. Гахайн шэгнүүр 1 килограммаар нэмээхын тулада 3 килограмм тэжээл гаргашалагдаха байна. Энэ заводые бүхыдөө 126 хүн хангаха ушартай.

Америкын энэ фирмын президент г-н Финли гэгшэтэй хөөрэлдэхэдэмни, тэрэ иигэжэ хэлээ: кукуруза ургуулха гээшэ фермерэй, Гаретын хэрэг ааб даа, харин гахайн мяха абаха гээшэ инженернүүдэй хэхэ хэрэг ха юм.

Шубуунай мяха абаха гээшэ мүнөө баһал инженернүүдэй бэелүүлхэ хэрэг болонхой. Нэгэ хэды сагай урда тээ бидэ америкынхидһээ шубуунай фабрика худалдажа абаа һэмди. Тиигээд мүнгэеэ алмаха гэжэ шиидээд, зарим нэгэн агрегадуудынь худалдажа абаагүй һэмди. Иимэ юумэ хэһэн хүнүүдые би ехэ шангаар шүүмжэлээ һэм — тэдэнэр ухаансаргүй ябадал гаргаа бшуу. Энээнэй эсэстэ иимэ юумэ болоо һэн. Энэ фабрикые ашаглалгада үгөөд байхадамнай, тэрэ хадаа Америкын фирмын һайрхан соносходог үрэ дүнгүүдые харуулаагүй бшуу. Америкэдэ иимэ фабрика дээрэ нэгэ хүн 100 мянган тахяануудые харууһалдаг, манайда—20 мянгые гэхэ гү, али 5 дахин үсөөниие харууһалдаг байха юм. Америкынхид 1 килограммаар шэгнүүрыень нэмээхын тулада 2,5 килограмм тэжээл гаргашална, манайда 3,5 килограмм гаргашалагдана. Яахадаа иимэ юумэ үзэгдэнэб гэжэ бидэ мэдэдэгбди, иимэ байдалһаа гарахын тулада ямар арга хэрэглэхэ байһанаа баһал мэдэдэгбди. Бидэ агрегадуудые нэмэжэ худалдан абахабди, нарин нягта технологическа үйлэдбэри барихабди, США-гайхидал адли үрэ дүн туйладаг фабрикатай болохобди.

Москвада нээгдэһэн Британиин хүдөө ажахын выставкэ дээрэ һонирхомоор олон зүйл хараа һэмди. Англиин фирмэнүүдэй оруулһан тодорхой дурадхалнуудые шэнжэлэн үзөөбди.

Үргэн ехэ дэлисэтэй, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг хүдөө ажахы манай сэдьхэл татаһаар. Танайда иимэ ажахы үгы, яахадааб гэхэдэ танай ажахынууд ашаг шэмэ ехээр үгэдэгшье һаа, гол түлэб жэжэхэнүүд байха юм. Теэд ямаршье ушарта оньһожоруулагдаһан томо ажахы жэжэ ажахыда орходоо бүри ехэ ашаг үрэтэй байха юм.

Советскэ Союз Даниһаа хүдөө ажахын зарим тэды продуктнуудые худалдажа абадаг, тэдэниие нэгэ хэды сагай турша соо таанадһаа худалдажа абаха гээшэл хабди. Зүгөөр танһаа хамаг бүхы юумэ худалдажа абахабди гэһэншүүгээр бүтэшэгүй үгэ хүүр хэлэхэеэ, найдуулхаяа һанана бэшэб. Манай орон өөрөө хүдөө ажахын продуктнуудые хари гүрэнүүдтэ худалдадаг үни холын заншалтай юм гэжэ таанад мэдэнэ ха юмта даа. Хэрбээ бидэ мүнөө худалдангүйгөөр, харин худалдан абажа байһамнай нэн түрүүлэн хуушанай үлэгдэлэй үрэ дүн болоно бшуу. Тиихэ үедэ Сталинай алдуунуудые гаргаһанһаа боложо хүдөө ажахымнай удаан саг соо аргагүй түлюур туйгаи байдалда ороо һэн шуу.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые эрид ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго шиидхэжэ байнабди, манай хүдөө ажахыда тохёолдоһон саг зуурын бэрхэшээлнүүдые богонихон болзор соо дабан гарахын тулада бусадшье хэмжээнүүдые абажа байнабди. Хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжээхэ зорилгонуудые [illegible] шадах[illegible] гаад с[illegible] амынь [illegible].

Таанадые [illegible] зүгөөр [illegible] дөө ажахын [illegible] абаха [illegible] болохо [illegible] Сахыень хэлэхэдэ, манай орон хүдөө ажахын продукци хариин гүрэнүүдтэ ехээр худалдадаг байһан, һаяын сагта тиимэ болохошье байна. Хэрбээ энээн тушаа бидэнэй хоорондо асуудалнуудай гараа һаань, манай хоорондо тогтоогдоһон хани ба хүршэ ёһоной харилсаануудые хэрэглэжэ, тэдэниие хэзээдэшье гуримшуулжа болохо ха юм даа.

Энээнтэй дашарамдуулан, хани ёһоной нэгэ хэды заабари зууршалга хэлэхэ һанаатайб. Ямар нэгэн политическэ удха оруулан хэлэбэ гэжэ намайе огто бү ойлгооройгты. Хэрбээ өөһэдынгөө хүдөө ажахын продукци худалдаха найдамтай, тогтууритай нэмэлтэ дэлгүүртэй болохо гээ һаа. Германиин Демократическа Республикатай худалдаа наймаанай харилсаа байгуулагты, Чехословакитай худалдаа наймаанай һайн харилсаа байгуулагты. Юундэ би эдэ оронуудые нэрлээбиб? Ушарынь гэхэдэ, эдэмнай шанга һайн һуудал, байдалтай, хүдөө ажахын продукци горитойгоор хэрэглэдэг, ехээр хүгжэнги промышленна оронууд ха юм. Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар тоолобол, ГДР-тэ—0,13 гектар, Чехословакида 0,14 гектар хахалагдадаг газар хүртэдэг байха юм.

Хэзээ нэгэтэ һайхан үдэр нойрһоо һэреэд, Германиин Демократическа Республикын үгы болошоһые мэдэхэбди гээд бодомжолдог хүнүүд ехээр лэ эндүүрнэ гээшэ. Өөһэдөөл түрүүлэн үгы болохот, харин Германиин Демократическа Республика хүгжэжэл, һалбаран мандажал байха! гэжэ тиимэ хүнүүдые найдуулха байнабди. Энэ орон худалдаа наймаанай талаар, хүдөө ажахын продукци худалдаха талаар Данида ёһоор һайн ханинь болоно бшуу.

Ханинар! Таанадта сэб сэхэ руунь иигэжэ хэлэхэ байнаб: хэрбээ хүдөө ажахынгаа талаар долоон жэл болоод гү, али табан жэл болоод байхада мүнөөнэйхидөөл адли байгаа һаамнай, таанад, коммунистнууд, хии худалаар үгэ хүүр дуугардаг хүнүүд гээшэт гэжэ таанад манда хэлэхэ аргатай байхат. Ойрын сагта бидэнэр хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөн дэбжээжэ шадахабди, совет социалис хүдөө ажахын юу хэжэ шадаха байһыень танда харуулхабди! гэжэ би батаар этигэнэб.

Минии үгэһэн уялга болгон, энээниие бэшэжэ абагты!

Социалис системэ хүгжэн тогтожо шадахагүй гэһэншүүгээр мүнөө имагтал социализмда дурагүйтэдэг хүнүүд иигэжэ хороор хашхаржа болохо юм. Энэ, юрэдөө, шэнэ дуун бэшэ. Россин большевигүүд нэгэ, хоёр долоон хоног соо «тоомоо таһарнал аабза», һүүлээрнь тэдэнэр үгы хэгдэхэ юм гэжэ үнэн сэдьхэлһээ хүлеэжэ байһан имэрхүү хүнүүд манай орон дотор илаһан Октябриин революциин һүүлээр байгаа һэмнай. **(Хүхюу шэмээтэй болоно).** Теэд хараад үзыт, бидэ хэды саг соо «тоомоо таһарна гээшэбибди»! Дүшэн долоон жэлдэл! Гансал газар дээрэ бэшэ, мүн замбуулинай дайдадашье. Һаяын сагта Һарада ниидэжэ ошохоёо түхеэрнэлди. Тэндэ ажаһуухаяа бэшэ, харин Һара дээрэ юун боложо байгаа юм гэжэ харахаяа ошохолди. **(Хүхюу шэмээтэй болоно).** Һарада ниидэжэ ошохол байхабди! **(Альга ташалган).**

Тэндэ хэн түрүүлэн ошохоб—бидэ гү, али америкынхид гү—ажабайдал харуулна бээзэ. Америкынхид түрүүлэн ниидэхэ һанаатай—туршаад үзэг лэ. Тиигээд байхадань бидэ тэдэнэй дүй дүршэл хэрэглэхэбди, тэндэ заабол баһал ниидэжэ ошохо байхабди.

Хани нүхэд! Энэ минии нюуса далдагүйгөөр үгэ хэлэһэнэйм һүүлээр таанад мүнөөдэрэй уулзалгые ямараар сэгнэхэбтэ, мэдэнэгүйб. Гэбэшье намайе таанад зүбөөр ойлгоо гэжэ һананаб. **(Альга ташалган).** Даниин арад зон тухай, ажахыгаа эрхилхэ талаар таанадай амжаһан туйлалтанууд тухай ехэл һайн бодол һанамжатай байгаа һэм, мүнөөшье тэрэл хэбээрээ үлөөб гэжэ эли тодоор үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Энээн- [illegible] Манай оронуудай хоорондохи алишье талада туһатай ажал хэргэ хоёр барисаан ургаха, бахижэхэ ёһотой. Жэшээлхэдэ, манай захилаа най судна бүтээдэг предприяти Советскэ Союзда зорюулжа үшөө бэн судна барихань. Энээн ту контрактда үсэглэдэр гар табиг ушар энэ холбоо барисаанай али гэршэнь мүн болоно. Бидэ танһаа нэй зүйл, мяханай зүйл худал абаха гээшэ хабди. Эдэ зүйлнүү имагтал мүнөө жэлдэ худалдажа хабди гэжэ хэлэжэ шадахагүй бай ерээдүйншье сагта иимэ зүйлнүү худалдажа абадаг болохо аал Ехээр гү, али багаар худалдажа на гүбди—энэ асуудал манай ажахыда тохёолдохо эрхэ байда дулдыдаха байна.

Баруун Германида, Италида гасуурһаа боложо тарилга ша байна гэһэн мэдээсэлэй дуулда Даниин эд товар газаашань худа даг зарим хүнүүдэй һанаан сэ һайжардаг юм гэһэн хөөрэлдөөнүү танай эндэ дуулаһан байнаб. (Хү **шэмээтэй болоно).** Гэбэшье манай рилгые наранай шатаахыень хү бурхандаа зальбарха дуратай ба һаа, таанад урмаа хухарха ба Мүнөө жэлдэ манайда ган гасу болохогүйн тулада бидэ хүсэ шад гамнахагүйбди.

Тэнгэридэ бурхан бии, тэндэһээ хы юумые хаража байдаг гэһэн гээр хэлсэдэг. Нээрээһээ тиимэ ю гэжэ шалгахын тулада бидэ зам линай дайда руу өөһэдынгөө тү шын космонавтые эльгээгээ һа һүүлээрнь хоёрдохиинь, гурба хиинь, дүрбэдэхиинь, табадахи эльгээгээ һэмди. Тиигээд һүүлэ эхэнэрые эльгээгээбди — тэрэ ёһоор хэшээлтэй хүн һэн тула үл һайнаар хараха ёһотой байгаа ха даа. Замбуулинай дайдада юун б гэжэ тэдэмнай бултааран хараа Газартаа бусажа ерээд: хии хо байна гэжэ хэлээ бэлэй. (Хү **шэмээтэй болоно).**

Хэрбээ манай орон доторхи энэ лэй талха таряанай ургаса тухай лэхэ болоо һаа, бидэ гомдоногүй Оронойнмнай хэдэ хэдэн районуу ешмээн, шэниисэ хуряагдажа эхи хэй. Мүнөө дээрээ бүхы юумэн байна. Сибирьһээ абтаһан мэдээ баһал сэдьхэлээ баясамаар. Зү шэнэ ургасаяа сэгнэхэдээ таряаш хэдэгтэл адляар сэгнэхэ хэрэгтэй. ряашад хадаа ургасаяа хуряажа баар соогоо хэһэнэйнгээл һүүлээр нэдэг шуу, поли дээрэ байһан ур ямаршье уршагта хубилалтада ор болохо ха юм.

Даниин хүдөө ажахытай танил байхадаа бидэ сэдьхэлээ ехээр ха бди гэжэ үшөө дахин үгынгөө т хэлдэ хэлэхэ байнаб. Бидэ эрдэм у най болон селекциин хүдэлмэ талаар таанадтай дүй дүршэлөө абалсаха гээшэ хабди, танай үү тэ мал, илангаяа үнеэдые худал абахабди, гахайнуудыешье худал абахабди, зүгөөр манайшье гахай муу бэшэ байха гэжэ энээнэй тээ би хэлээ һэм. Үүлтэртэ гахай дые хари руу худалдаха ябадал һон хуули танайда бии гэһэншүү намда, господин премьер-министр, лээ һэн.

Танай хуулинуудые шүүмжэл нэйм түлөө намайе хүлисэгты, зү энэтнай һүрхэй ухаансараар абта хуули бэшэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Ти шье үүлтэртэ гахайнуудые бид худалдажа абаха болоод байгаа һ мнай, англиинхид, жэшээлхэдэ, т ниие ехэ дуратайгаар худалдаха ха. Зүгөөр би танай дотоодын х гүүдтэ хамааралсахаяа һанана бэ өөһэдынгөө хуулинуудые өөһэдөө ража үзэгты. **(Зал соо хүхюу мээтэй болоно).**

Хани халуунаар хүндэлһэнэй түлөө, баяртайгаар угтаһанайтнай лөө баясхалан хүргэнэб. Танай жалтануудаар баясажа байдаг, аж жалтануудайтнай бүри ехэ хүсэжэ байдаг совет хүнүүдэй шалгые танда дамжуулан хүргэ [illegible]

Анхаралтайгаар шагнаһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб! **(Уни удаан гэлмэлһэн нэрьемэ альга ташалга).**

АПН-эй фото. Швециин ниислэл—Стокго

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной июниин 23.

Багшанарай съездые угтуулан

ҮХИБҮҮДЭЙ ХЭХЭ АЖАЛ ТУХАИ ХЭДЭН ҮГЭ

…суудал тон шухала: зарим нэ… …жануудые хэлэмээр гэжэ hа… Юрэнхы дээрээ ургажа ябаа …д ажал хүдэлмэридэ айхабтар … Теэд зарим газарта нэгэ хэ… эсэгэнэр алдуу гаргажа, үхи… залхуугаар hургадаг.

…ша оной хабарай амаралтын …онгой найман жэлэй hургуу…лагша классай үхибүүд хоёр … hургуулидаа түлеэ бэлэд… Энэ хэрэгтэй ажалда бүхы … багшанартаяа хабаадалсаа. … нэгэ хэдэн үхибүүдэй эхэ, … энэ ажалда ехэл дурагүй… …эдэнэр иигэжэ хэлсэхэ юм: …агта түлеэ гараараа бэлэдхэхэ …шаа юм. Бензопиланууд яагаа … Бидэ үхибүүдээ өөhэдөөшье …а айдаг, хайрладагбди. hур… …н багшанар үхибүүдыемнай …гөө түлеэндэ гаргаа ёhотой. …хүнүүдые олоод, түлеэгээ бэл… …э ядаг юм!» Энэ мэтэшэлэн …гэмэрэлдэбэ. Үнэндөө иигэжэ … юумэ байхагүй. Харин хаба…райнтаа амаралтын хоёрхон үдэр соо 14—16 наhатай үхибүүд ойдо, сэбэр агаарта гаража ажаллахадаа яахашьегүй, харин тэдэнэй бэедэнь тон hайн байхань арсашагүй. Иимэ ажал хүүлхынгээ урда тээ hургуулиин директор эдэ үхибүүдэй тайраха модонуудыень ондоо хүнүүдээр урид унагаалгаhан байгаа. hургуулиин hурагшад, автобусоор гү, али тусхай машинаар ой ошоо юм. Иигэжэ үхибүүдэй ажал бодомжотойгоор эмхидхэхэ гээшэ тон шухала гэжэ hанагдана. Теэд зарим эхэ, эсэгэнэрэй үхибүүдтээ хара ажал хүүлэжэ зобоохогүймни гэжэ бодоод, элдэб үгэ хүүр гаргахадань жэгтэй. Иимэ эхэ, эсэгэнэр үхибүүдээ али болохо аргаар хара ажалhаа сүлөөлхэдөө, тэдэндээ hайн юумэ хэнэ бэшэ, харин муу юумэ хэнэ.

Энээндэ баримта болгон нэгэ жэшээ харуулая. Монгой найман жэлэй hургуулиин ахалагша класста арбан дүрбэ наhатай Семен гэжэ хүбүүн hурадаг. Тэрэнэй эхэ, эсэгэ хүбүүгээ түлеэндэ гаргадаггүй, хүбүүн хэды түлеэ хоёр үдэр соо хахалха байгааб, тэрэнииень бэлэн түлеэгээр hургуулида асараад үгэдэг. Семеной түрэлхид хүбүүгээ зобоонгүйгөөр бэлэн түлеэ hургуулида асархадаа гарзатахагүйнь мэдээжэ. Теэд хэды тиимэ байбашье, Семеной эхэ эсэгэ хоёр ехэхэн алдуу хэнэ!

Хүбүүниинь ажал хүдэлмэридэ ехэ дурагүй, залхуу юм. Ядахадаа гэртэхишье ажалаа хэлсэдэггүй. Газаань олон кубометр бэлдэгдэhэн түлеэн ябталаатай. Семеной эгэшэ уhаяа зөөдэг. Аяга табаг мэтын бусад гэртэхи ажалаа Семеной эгэшэ эхэ хоёр хэдэг. Семеной ажал—ганса номоол уншаха, тиимэ хадаа муу бэшээр hурадагынь гайхалтай бэшэ. Теэд мүнөөхи Семен хүбүүмнай үлбэр муухан бэетэй юм. Халтад гэбэл ангина хүрэшэхэ, хоолойнь, толгойнь үбдэхэ. Тээсгэн тэрэ хүбүүмнай эхэ эсэгэhээ нюужа хабшажа байгаад, ой соо ошолдожо, түлеэ тайралсаба. Семеной хүдэлжэ байхые харахада үетэн нүхэдтөө орходоо хүсэ тэнхээгээр тулюур, ахир лэ байба, нэгэ шүүрхэ таhалтараа хэдэн дахин амарна. уухилна, зүрхэниинь амаараа гарахаяа hанана. Ушар иимэhээ тэрэ хүбүүмнай нэгэ хэдыхэн шүүрхэ арай гэжэ таhалалсаад, ажалдаа hонёо бууража, хүдэлмэри хэжэ байhан энэ тэрэ бүлэг үхибүүдэй хажууда ошожо, ама хэлээ дэлгэн, иигэн тиигэн hамаархаяал оролдохо.

hанаад үзэхэдэ, Семен эрдэм ухаанай талаар хэды амжалтатай байбашье, иимэ шүрбэhэ шандааhагүй hула бэеэр юу хэжэ шадахаб даа. Хара ажалда дадаагүй шалтагhаа бэень hула. Энэ мэтэшэлэн Семеной эхэ эсэгэ хоёрто ойлгуулхые оролдоходош, улаан хэлэтэниие урдаа оруулхаар бэшэ байдаг. «Коммунизмын үедэ хүнүүд бар хүсөөрөө ажал хэжэ зобохоёо болихо юм. Гансал эрдэм ухаанай ажал байха юм...» гэлдэжэ, томо томо үтэнүүдые хэлэдэг зантай.

Семеной гэр бүлэтэй зэргэлээд Сэндэмэ гэжэ наймадахи класста hуража байhан томо басагатай гэр бүлэ hуудаг. Хэрбээ түрүүшын гэр бүлэдэ хүбүүниинь юушье хэдэггүй hаа, эндэ басаганиинь юушье хэдэггүй юм. Эсэгэнь инженер, барилга эрхилжэ байдаг; эхэнь гэрэй эзэн эхэнэр. Энэ гэр бүлэ гурбан үхибүүтэй, Сэндэмэнь эгээ ехэнь, нүгөөдэ хоёрынь арбатай, зургаатай хоёр.

Мэнэ hаяхан энэ айлда ошобоб. Сэндэмын эхэ эсэгэ хоёр гэртээ үгы. Басаган мэндэшэлээд, стул дээрэ hуулгаба. Гэр соонь хон жэн. Зургаатай Валерий хүбүүн энэ тэрэ юумэеэ эбдэжэ наадана. Номууд палааха дээрэ хаягданхай, зариманайнь хуудаhан хахалагданхай, уншагдаа юм гү, али үгы юм гү газетэнүүдэй хахархай шуурхайнууд эндэ тэндэ хэбтэнэ. Үдэр эдеэлээд орхиhон стол дээрэ угаагдаагүй аяга табагууд байна. Энэ гэр соо томо болоhон, аяар наймадахи класста hуража байhан басаганай түhөө тэмдэг гэжэ үгы.

Уданшьегүй Сэндэмын эхэ эсэгэ хоёр орожо ерэбэ. Айлшанай ерэhэндэ үбгэ hамган хоёр яаража байжа юу хээгээ өөдөө хэнэд. hамган уhандаа шармайтараа харайна, мяха хэршэнэ, хартаабха арилгана, хооронДуурнь газаа досоо гүйжэ байгаад, үнеэгээ шобторжо ерэнэ. Сэндэмын эсэгэ амар мэндэеэ муртэйшье хэлсэнгүй, түлеэгээ хахална, оруулна; hамганайнгаа сүлөөгүйе харахадаа, аяга табагаа угаана, аршана, шорой шохойгоо хамажа хаяна.

Теэд эдэ бүхы ажалые Сэндэмэ басаганиинь хэжэрхиhэн байхаяа ягааб? Юундэ эхэ эсэгэ хоёр өөhэдөө бүхы юумэеэ хэнэб? Энээндэ басаган зэмэтэй гү? Зэмэтэйл даа, залхуу басаган болoжо ябана. Айлда үни ябашоот, киногой журналhаа хожомдобоб гэжэ эхэ эсэгэдээ айхабтар сухалтайгаар тунтаганаад, ууртай юумэн гоёод гаража ошоно. Эхэ эсэгэ хоёроо бага зэргэ ноёлоодшье абаха hанаатай ха. Нүгөө талаhаа эхэ эсэгэ хоёршье басагаяа өөhэдөө муугаар хүмүүжүүлhэн зэмэтэй.

Үхибүүн бишыхан, бишыхан гэлдээд, тэрээнтэеэ носолдохоёо зүрхэ алдаад, ажал хүдэлмэридэ hургахагүй гээшэ ехэл алдуу болоно. Үхибүүн ехэ болоод, ухаатай болоходоо өөрөө ажал хэжэ hурана бэзэ гэжэ найдалтагүй. Үхибүүндэ энэ тэрэ ажал хүүлэнгүй, залхуу болгоо hаа, тэрэмнай муу гэлсэнэбди. Теэд зарим ушарта гэр бүлэдөө үхибүүдые үлүү ехээр заража, мүн баhа ажал хүдэлмэридэ зүрхэгүй болгожорхиhон байдаг.

Манай hургуулиhаа холо бэшэ дүрбэн үхибүүтэй айлайхи hуудаг. Тэдэнэй эгээ ехэ басаганиинь долоодохи класста hурадаг, бэшэ гурбанай нэгэниинь хоёрдохи класста, хоёрынь hургуулида үшөө ябадаггүй. Эгээ ехэ басаганайнь нэрэ Баярмаа. Энэ долоодохи класста hурадаг үхибүүн гэртээ дан ехэ ажал хэнэ: аяга табагаа угаахаhаа эхилээд, дүүнэрээ хубсалуулна, эдеэлүүлнэ, газаа гаража түлеэ залhаа асарна, аяар холо байдаг Эрхүү гол уруу уhанда гэжэ үдэртөө хэдэн дахин ябагална. Баярмаагай эхэ нэгэ бага залхуушаг, басаганайнгаа hургуулиhаа ерэхэтэй хамта энэ тэрэ хэрэг гараа гээд гаража ошодог. Үдэшэ болотор гэртээ харагдахагүй, магазин бүхэниие зайха, энэ тэрэ hамгадаар бүхэли үдэртөө хөөрэлдэхэ.

— Баярмаагай эсэгэ гээшэ hамганhаа балай үлүү бэшэ. Модошо дархан хадаа салин хүлhэ hайн абадаг, теэд халтад гэбэл хахашые баринтуу, энэ тэрэ хүнүүдые гэртээ дахуулжа асараад найрлаха дуратай. hамганиинь мүн зэргэсэлдээд найрлалсаха. Ушар иимэhээ Баярмаада гэрэй ажал улам ехэ болодог. Энэ айлайхи мүнгөөр дутамаг hуухань гайхалтай бэшэ. Тэрэнэй ушар шалтагые мэдэхэгүй, үбгэ hамган хоёр үхибүүдтээ гэмэрэлдэдэг. Энэ мэтын шалтагаан дээрэhээ Баярмаа hургуулидаа муушагаар hурадаг.

Ургажа ябаhан үхибүүдые бишыхан наhанhаань эхилээд ажал хүүлэжэ hургаха шухала. Үхибүүмни бишыхан, ехэ болоод өөрөө ажалша болохо гээд найдажа байлтагүй. Басаганшье, хүбүүншье үхибүүн гэртэхи газаахи ажалые хүсэд тэгшэ хэжэ hураг. Үхибүүдэй хэхэ ажал дан ехэ байжа, тэдэнэй хаба шадалые булиха ёhогүй. Энээнтэй хамта нэгэ иимэ дурадхал оруулмаар байна. Манай хүршэ колхозой хартаабхые бултыень hурагшад малтадаг гуримтай. Хартаабха хүряадаг комбайнай үгы дээрэhээ энэ хүдэлмэри бүхэли намартаа үргэлжэлдэг. Тиимэhээ үхибүүд hонёо буурадаг юм. Энэ ажалые hонирхолтой болгохын тулада үхибүүдтэ газар таhалжа үгөөд, хартаабха тарижа ургуулха бүхы хүдэлмэри өөhэдтэнь хүүлхэ шухала.

Үхибүүдые залхуу болгохо шалтагууд гэхэдэ, нэгэдэхинь, эхэ, эсэгэнэр үхибүүдтээ юушье хүүлэнэгүй, хамаг бүхы ажалаа өөhэдөө хэнэ, үгы гэбэл, хоёрдохинь, тэдэнэр үхибүүдтээ хэм хэмжээгүй ехэ ажал хэхыень баадхана, өөhэдөө жэшээ харуулжа, гэртэхи газаахи ажалдаа хабаадалсахын орондо, юушье хэнгүй «хүйhэндөө нёлбожо хэбтэдэг. Энэ хоёр алдууе зайсуулбал, хүмүүжүүлгын хэрэг бүри урагшатай болохонь лабтай.

Д. ЛЫГДЕНОВ,
багша.

★

…ын вольфрам-молибденэй ном… гансахан республикын бэшэ, … Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинуудай нэгэн юм. … эндэ долоон жэлэй түсэбые …hоонь урид дүүргэхын түлөө …нис мүрысөөн улам үргэдэнэ. …мадай руднигуудта абаhан …а амжалтатайгаар дүүргэжэ … коммунис ажалай ударни… улам олошорно. Зураг дээрэ: …юмайска руднигай нэгэ участо… техникэ харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

★ ☆ ★

…РДЭМ БЭЛИГЭЭ АРАДТАА ЗОРЮУЛАЯ!

…hагүй нуур дүлии, нохойгүй …лии гэжэ манай арад урдань … бэлэй. Үнэхөөрөөшье лек…хэл мүнөөнэй хүдөө нюта…, хото городуудтахи ажал… коллективүүдэй культурна …алай таhаршагүй шухала … болонхой гээшэ. Олон тоото …р, дээдэ болон тусгаар … эрдэмтэй мэргэжэлтэд, үй…ин түрүүшүүл шадабаритай …ууд болонхой. Тэдэнэр лек…эндэ ханалгатай hайнаар бэл… hонирхолтой, нүлөө ехэтэй … хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг … байна.

… түмэнэй соёл эрдэм, поли… … мэдэрэл дээшэлүүлхэ hай…рилготойгоор байгуулагдаhан …» бүлгэмдэ hайн дураараа … манай интеллигентнэр хү… … болбосоролой ехэ хүдэлмэ…лжа байдаг. Арад зоной …эрдэм, наукын туйлалтануу… …мнон дэлгэрүүлхэ талаар …» бүлгэмэй гэшүүдэй, эмхи… … ябуулжа байдаг хүдэлмэри …эй Центральна Комитедэй …» бүлгэмэй Бүхэсоюзна IV … эльгээhэн амаршалга дотор …р сэгнэгдээ.

…ни» бүлгэмэй манай Буряа… …ш hүүлэй жэлнүүдтэ соёл гэ… …эй хүдэлмэри ябуулдаг гори… …сэн болoжо байнхай. Хэрбээ …ондо Буряадай республикын …» бүлгэмэй гэшүүд жэлэй … 31.064 лекци уншаhан, …ень 1.411.467 хүн шагна…тaa hаа, үнгэрэгшэ 1963 он… …826 лекци уншаhан байна. …циинемнай 2.293 мянган хүн … Байгша оной үнгэрhэн та…н туршада урда жэлэй энэ … сасуулхада 8.571 лекци уншагдаад байна.

… уншалгын хажуугаар …» бүлгэмэй гэшүүд научно… …риин, экономическа конфе…үдые, асуудал харюугай …үдые үнгэргэлгэдэ, арадай университедүүдэй хүдэлмэ… эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. …хэдэ, коммунис хүмүүжүүл… …суудалаар Баргажанай ай… үнгэргэгдэhэн научно-практи… конференцидэ Буряадай эр… …жэлэлгын комплексно ин… … хүдэлдэг «Знани» бүл… гэшүүд олоороо хабаадалсаhэн. Химическэ эрдэм дэлгэрүүлгэдэ городой дээдэ hургуулинуудай багшанар урда урда жэлэйхиhээ оүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Манай республикын промышленна предприятинууд таба hарынгаа түсэб hайнаар дүүргээ. Бариэгын хүдэлмэри урданайхиhаа hайжаржа байна. Республикын колхоз, совхозууд hү, мяха гүрэндэ худалдаха таба hарынгаа түсэб урда урда жэлнүүдэйхиhээ бүри hайнаар дүүргээ. Республикынтаа ажалшадай туйлаhан эдэ амжалтануудта «Знани» бүлгэмэй Буряадай эмхиин таба мянга шахуу гэшүүдэй ябуулhан үзэл сурталай хүдэлмэриин хубитань бии байха.

Зүгөөр лекци уншалтые олон болгохын хэды шухала байбашье hаа, гол юумэниинь тэрэнэй удхань, шанарынь, нүлөөлхы хүсэниинь болодог гээшэ. Энэ талаар зарим тэды юумэ хэгдэнэ. Байгша оной үбэл, хабарай үедэ арбэ мянга гаран колхозниггууд, совхозой хүдэлмэришэд агрохимическэ hуралсал дүүргээ. Агрозоохимиин эрдэм хүдөө зоной дунда дэлгэрүүлгэдэ «Знани» бүлгэмэй гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм. Тиигэбэшье, лекционно пропагандые бүхы дээрэнь эдэбхитэй, нүлөө ехэтэй болгохо талаар манай бүлгэмэй гэшүүдэй ябуулдаг хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии байhаар. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, ехэ дүршэлтэй болоhон дээдэ, тусгаар эрдэмтэй инженернүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, дээдэ ба дунда hургуулинуудай багшанар лекционно хүдэлмэридэ үсөөнөөр хабаадалсана.

Научно-техническэ революциин болoжо байгаа мүнөө үедэ, эрдэм ухаанай урдань хэзээдэшье үзэгдөө дуулдаагүй түргэнөөр мүнөө хүтжэжэ байхада, мэргэжэлтэн бүхэн хэзээ нэгэтэ олоhон эрдэмээрээ hанаагаа амаршаха эрхэгүй юм. Совет хүн бүхэн марксистско-ленинскэ теори шудалха, эрдэм техникын туйлалтануудые, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлжэ байха уялгатай болоно. Манай үеын энэ эрилтые бэелүүлгэдэ «Знани» бүлгэмэй эмхинүүд болон гэшүүд угаа ехэ туhа арад зондоо хүргэхэ аргатай гэжэ «Знани» бүлгэмэй Бүхэсоюзна IV съезд дээрэ үгэ хэлэhэн академигүүд, партийна, гүрэнэй ажал ябуулагшад онсолон тэмдэглээ hэн.

Октябрьска, Железнодорожно районуудай, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Зэдын аймагуудай «Знани» бүлгэмэй гэшүүд hүүлэй үедэ эдэбхитэйгээр хүдэлдэг болoжо байнхай. Лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн тусгаар хоёр үдэр Мухар-Шэбэрэй аймагта hара бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. hара hараар лекци уншалгые урид түсэблэдэг болоhоной ашаар хөөрэлдөө, лекци hарадаа шагнангүй үлэшэдэг фермэ, hаалиин гүүртэ, хонишодой отара, тракторно-тарaян ажалай бригада Мухар-Шэбэртэ мүнөө хомор болоо.

Ямар асуудалаар, хэнэй урда лекци уншахаяа hара түрүүн мэдээд байхадаа лекторнууд тэрээндээ удаанаар, hайнаар бэлдэдэг болоо. Тиигэжэ үнгэргэгдэдэг лекци, хөөрэлдөөнүүдэй удхань hайжарна.

Нэгэдэмэл түсэбэй ёhоор лекционно пропагандые эмхидхэгты гэжэ партиин Центральна Комитет нэгэнтэбэшэ зааhан байна. Зүгөөр партиин энэ шухала заабари олон газарта хүсэдөөр бэелүүлэгдэнэгүй. Ушар тиимэhээ хүмүүжүүлгэ, болбосоролой хүдэлмэри бүхы дээрээ, тусгаарлан хэлэхэдэ, лекци уншалга олон аймагуудта. колхоз, совхозуудта ямаршье түсэбгүйгөөр ябуулагдажа, тудалдаhан лекци шагнаад лэ дүүрэшэнэ. Галуута нуурай, Загарайн, Советскэ районуудай ажалшадай зарим коллективүүд hара hаралан лекци, хөөрэлдөө дуулангүй үлэшэдэг.

Лекциие нэгэдэмэл түсэбөөр ябуулдаг болоходо юугээрээ hайн бэ?

Тушаалдаhан лэ темээр бэшэ, харин тус тус коллективтэ шухала болоhон асуудалнуудаар лекци уншуулха арга нэгэдэмэл түсэб олгодог. Тиигэжэ уншагдаhан лекци бүхэнэй нүлөөлхы, хүмүүжүүлхы хүсые улам ехэ болгохо арга олдоно. Хоёрдохёор, үйлэдбэриин участок бүхэниие, хүнэй олоороо ажаhуудаг газар бүхэниие нэгыеньшье алгасуулангүйгөөр бултыень лекци, хөөрэлдөөгөөр хангаха арга олгоно. Тиимэhээ колхоз, совхоз, предприяти, барилга бүхэндэ лекционно пропагандые hара бүхэндэ нэгэдэмэл түсэбөөр ябуулдаг болохо гээшэ партийна, ниитын организацинуудай тон шухала зорилго болоно.

Хүдөөгэй интеллигентнэрэй, илангаяа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй лекци, хөөрэлдөө үнгэргэлгэдэ өөhэдөө сэхэ хабаадалсадаг болoжо байhаниинь тон hайшаалтай. Тиибэшье хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ажахын үшөөл олон хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ хабаадалсанагүй. Республика доторнай ажаллажа байhан 29600 дээдэ ба тусгаар дунда hургуулитай мэргэжэлтэдэй миил 4600 хүниинь «Знани» бүлгэмэй гэшүүд болонхой. Уншагдадаг лекцинүүдэй олонойнь удхань, научна хэмжээниинь үшөө hулашаг, эрдэм соёл ехэтэй болоhон шагнагшадай эрилтэнүүдые хүсэд хангадаггүй байhаар.

Обществын эхин эмхинүүдые коллектив бүхэндэ байгуулха, тиигээд лекци уншалгые hара бүхэндэ түсэблэдэг болохо шухала. Совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ үзэлтэй болгон хүмүүжүүлхын хажуугаар, түрүү дүй дүршэлые, эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар шухала зорилго обществын гэшүүдэй үмэнэ IV съезд табяа. Түрүү дүршэл, түрүү технологи номнон дэлгэрүүлхын тулада обществын городой, районой эхин эмхинүүдтэ, колхозой, совхозой, предприятиин, барилгын коллектив бүхэндэ түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ секцинүүдые байгуулха шухала гэжэ съезд hайшаан дурадхаа.

Оло мянган малшадай зуhаланда гараад байhан мүнөө үедэ лектор, пропагандист бүхэн холын отара, гүүртэнүүдэй малшадта, тракторна бригадануудта ошожо, барилгануд дээгүүр ябажа, удха hайнтай лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, арад зоной ажалай, политическэ эдэбхи хэшээлые улам дээшэлүүлжэ, hү ехээр hааха, мяха, нооhо, үндэгэ ехээр абаха, баян ургаса хүряаха, hайн шанартай шэнэ байрануудые олоор бариха хэрэгтэ тэдэниие зоритжуулха уялгатай болоно.

С. БАДМАЕВ.
«Знани» бүлгэмэй Буряадай эмхиин харюусалгата секретарь.

БУРЯАД ОРОНДО МОНГОЛОЙ ЛИТЕРАТУРЫН НЕДЕЛИ БОЛОХОНЬ

(Манай хөөрэлдөөн)

Монголдо арадай революциин болоhоор 43 жэлэй ойн hайндэр — июлиин 11-дэ Монголой литературын недели Буряадай АССР-тэ эхилхэнь.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадтахи отделениин түрүүлэгшэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. У. Хахаловта энэ недели үнгэргэхэ гурим тухай хөөрэжэ үгыт гээд манай корреспондент хандаhан байна.

А. У. Хахалов иигэжэ хөөрөө.

— Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй түсэбэй ёhоор Буряад орондо Монголой литературын недели үнгэргэгдэхэ юм. Энээнhээ гадна, совет монгол арадуудай хоорондохи хани барисаае улам бэхижүүлхэ талаар олон хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Тувын АССР-тэ Монголой искусствын недели, Киргизидэ совет-монгол хани барисаанай декада болохо. Монгол-совет хани барисаанай бүлгэм Советскэ Союзай литература, искусствын ажал ябуулагшадые урижа байна. МНР-эй Булганай, Сэлэнгын аймагуудта мүнөө намартаа Буряадай АССР-эй литературын недели үнгэргэгдэхэ.

Эдэ уулзалганууд хоёр арадуудай хоорондохи холбоо барисаае, харилсаа холбооe улам бэхижүүлхэ, хүршэ социалис хоёр арадуудай ажабайдалаа, соёл культураа hайнаар мэдэлсэхэдэнь туhалха юм.

Монголой Арадай Республикын зохёолшод, артистнууд Буряад орондо оло дахин айлшалhан байха. Зүгөөр Монголой литературын недели манай республикада түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэеэ байна. Энээнэй ашаар Монголой зохёолшодой ажал хэрэгтэй бүри hайнаар танилсаха байнабди.

Монголой зохёолшодой номууд, тэдэнэй авторнууд Буряад орондо мэдээжэ болонхой. Монголой литературын hуури табигша Д. Нацагдорж. ахамад үеын зохёолшод Ц. Дамдинсурэн, Ц. Цэдэнжав, Х. Хорло, С. Дашдэндэв, Ч. Чимит, залуу үеын поэдүүд: Ц. Гайтав, Б. Явуухулан, прозаигууд Л. Тудэв, Б. Баста, новеллистнууд С. Эрдэнэ, Д. Мягмар, драматургнууд Ч. Лодойдамба, Л. Ванган гэгшэд Монголой литературын алдарта зохёолшодой тоодоороно.

Монголой уран зохёол социалис реализмын замаар хүтжэжэ байна, мүнөөнэй үе сагай байдалые, шэнэ хүнэй — коммунизм байгуулагшын хүмүүжэжэ байhые харуулха гэжэ оролдоно. Иимэ уран зохёолтой совет арад hайса танилсаха хүсэлэнтэй.

Буряадай номой хэблэл hүүлэй жэлнүүдтэ Монголой уран зохёолшодой номуудые буряад, ород хэлэн дээрэ хэблэн гаргаа. Ц. Гайтабай «Сүхэ Баатар» гэжэ поэмэ, Лхамсурэнэй «Хүрин морин» гэжэ шүлэгүүдэй суглуулбари буряад хэлэн дээрэ хэблэгдээ, «Байгал» журналда Ч. Лодойдамбын «Тунгалаг тамир» гэжэ роман хэблэгдээ (энэнь 1965 ондо ном болгожо гаргагдаха). Неделиин эхилтэр Монголой поэдүүдэй шүлэгэй суглуулбари хэблэгдэхэ.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадтахи отделени, Буряадай уран зохёолшодой Союз, партийна болон советскэ органууд мүнөө Монголой литературын неделидэ эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. КПСС-эй обкомой бюрогой шиидхэбэреэр тусхай комиссии байгуулагданхай.

Июлиин 10—11-дэ Улаан-Үдэдэ МНР-эй хүндэтэ айлшад ургагдаха. МНР-эй зохёолшодой комитедэй түрүүлэгшэ МНРП-гэй ЦБ-гай гэшүүн, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй правлениин гэшүүн Удвал зохёолшодой делегациие толгойлжо ерэхэ байна. Залуу зохёолшо С. Эрдэнэ, МНР-эй габьяата артистка Түмэн Дэмбрэн, оперно театрай солист Банди, хүгжэмшэ Даштулам гэгшэд делегацида орожо ерэлсэхэ юм.

Баярай үдэшөөр энэ недели нээгдэхэ. Энээн дээрэ Монголой литературын хүгжэлтэ тухай нүхэр Удвал үгэ хэлэхэ, тэрэшэлэн Монголой зохёолшод, поэдүүд зохёолнуудаа уншаха. Монголой, Буряадай артистнууд hүүлээрнь ехэ концерт харуулха гэжэ хараалагдана.

Монголой айлшад Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын, шэлэй заводуудта ошожо хараха, зохёолоо уншаха байна.

«Улаан Оронго», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай, Анаагай совхозой клубуудта хани барисаанай үдэшэнүүд үнгэргэгдэхэ.

Энэ неделиин үедэ монгол зохёолшодой, поэдүүдэй зохёолнууд газетэнүүдтэ хэблэгдэхэ, радио ба телевидениеэр дамжуулагдаха, номой худалдаа наймаан үргэнөөр эмхидхэгдэхэ.

Монголой зохёолшод мүн буряад литературатай танилсаха, Буряад ороной ба МНР-эй зохёолшодой хани барисаан иигэжэ бүри бэхижэхэ юм.

— Буряад орондо Монголой литературын недели болоходоо совет ба монгол арадуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаае, эб найрамдалые улам бэхижүүлхэ замда үшөө нэгэ ехэ алхам болoжо үгэхэ байна, — гээд А. У. Хахалов хөөрэлдөөгөө дүүргэбэ.

Зоя Иннокентьевна Зайцева Ивалгын больницын үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон медицинскэ сестра юм. Тэрэ арбан дүрбэн жэлдэ ажаллаха зуураа, эндэхи ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Мүнөө Зоя Иннокентьевнае Ивалга тосхондо танихагүй хүн үсөөн. Зураг дээрэ: З. Зайцева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АГААРАЙ ОРОХОГҮЙГӨӨР ОРООhО ХАДАГАЛХА

Англиин фермернүүдэй дүй дүршэлhөө

…глиин баруун-хойтохи Нор…графствын фермер И. Дж. … агаарай орохогүйгөөр ороо…дагалха арга зохёогоод, тэ… тухайдаа Москвада нээгдэhэн …нска хүдөө ажахын выставкэ … хэлэжэ үгөө.

…гэдэхеэр, ороohо хатаахаяа …hон» байнаб. Шиигтэй еш…, загаhанай гурилай, мине… зүйлнүүдэй юрын холисые …тэй тэжээл болгон хэрэглэ… Иимэ тэжээл малда эдюул… …, неделидээ 1—2 дахин дүүр…эг автомат бункернуудые хэ…эдэ болохо байна. Тэрэнэй … процентнь шиигтэй ешмээнэй, …э 5 процентыень загаhанай …й, минеральна зүйлнүүдэй, …уудай холисоор бүйлүүл… …гаргаша багатай байдаг».

…ээлбэл, ороohоной бурита… … тула тэрээн соохи кисло… … бага болгожо, буриталгыень …улдагбди гэжэ Англиин фер… …солон тэмдэглэнэ.

…иигтэй тэжээлые булад хүнэ… … соо хэжэ хадагалаад турша… байнаб. Тиимэ хүнэг соо хэг… … ороohоной кислородой мице… …э дрожжодо хэрэглэгдэжэ хү… …ты болоходонь лэ, ороohондо буритахаяа болидог юм. Тиигэhэнэй hүүлээр ороohые хэдышье удаан хадагалхада, ямаршье гээлтэ хоролтодо орохогүй.

«Ешмээнээ нэгэ гү, али хоёр недели урид хүряажа эхилхэ аргатай болооб. Тиихэдэ ургасань 10—15 процентээр дээшээ байна. Юуб гэхэдэ, ешмээнэй айража эхилхэдэ, ургаса хүряалгаяа дүүргэхэ байна бшууб. Энээнэй урда тээ ороohоной хатажа хухардаг болоторнь хүлеэдэг байгаабди.

Мүнөө ешмээниие дунда зэргээр 20 процент шиигтэйгээр хүряанабди. Иигэжэ таряа хүряахадаа, машина бүхэн сезон соо хоёр, гурба гү, али дүрбэшье дахин ехэ ороohо хүряаха шадалтай—сагай уларилhаа дулдыдангүй хүдэлхэ болоно. Ороohо хатаажа hаатаха ябадал үзэгдэхэеэ болёо. Ургасаяа эртүүр, бэлэншэгээр хүряажа абахада, шэнэ газараа үлэмжэ ашатай туhатайгаар хэрэглэхэ арга олгохо байна» гэжэ Френд мэдүүлнэ.

Иигээд комбайнhаа гараhан ороohоёо машинанууд дээрэ миин адхажа ашаад, силос хэхын тула өөрын бүтээhэн булад башнинуудтай хажууда абаашадагбди. Тэндэ турбина соогуур hалхи гүйлгэдэг сорго руу ороohоёо адхадаг юм. Агаарта түлхигдэн, минута соо тонно шахуу ороohон 20 метр тухай дээрэ шэдэгдээд, башни руу адхардаг. Тракторай хүсөөр сорго соогуур hалхин үлеэгдэн, шиигтэй ешмээнэй ороohо хухалангүй үлеэжэ абаашадаг юм.

Силосэй башни соо дээдэ хушалтынь нүхэндэ туласа ороohо адхажа болохо, теэд ургасаяа хүряажа дүүргэмсээрээ тэрэ нүхыень hайса хааха зэргэтэй. Арбаад хоногой үнгэрэмсөөр, ороohоёо малда эдюулхэдэ болохо. Ургаса хүряажа байхадаа, башни дээрэхи нүхэн хаалтатай гү, али үгы гү гэжэ hанаата болодоггүйбди. Юундэб гэхэдэ, ороohоной эhэхэдэ бии болоhон углекислэ газ агаарhаа хүндэ hэн тула, башниин оёорто шэнгэдэг юм.

Энэ талаар ямар бэрхэшээл тохёолдоноб гэхэдэ, агаар оруулангүй хадагалагдаhан ороohо гаргахань бэлэн бэшэ байдаг юм—силосэй башни руу сэбэр агаарай ороходо, ороohон хоёрдохёо буритажа эхилдэг. Америкын элдэб машинанууд бутархай ороohо гаргахада таарахагүй байhан юм.

Минии аргаар хэдышье шиигтэйгээр ороohо хадагалжа болохо, ямаршье сагта недели соо хэдэ дахин башни сооhоо гаргажа болохо байна. Юрэнхыдөө тарян 15-hаа 24 процент хүрэтэр шиигтэйгээр хүряагдадаг, тиигээд силосэй башни соо шиигынь таража, дунда зэргээр 19—20 процент болодог. Ургасаяа эртүүр хүряахада, силос hайса эhэдэг. Нэгэ башни соо ондо ондоо шиигтэй ороohон хэгдэhэн байбашье, башниингаа хэды ехэшье hаань, шииг нойтонойнь дунда зэргын хэмжээн нэгэ процентhээ үлүү ехэ гү, али бага болодоггүй.

И. Дж. Френдын хэрэглэдэг түхеэрэлгэнь башниин оёорhоо сэхэ дээшэнь тодхоhон 6 дюйм бүдүүн хүндытэй, булад хоолой юм. Тэрэнэй хоёр үзүүрынь нээлгэтэй, башниингаа тэг дундуур дээшээ гараад, агаарай орохогүй хушалтаар хаагдадаг.

Башни сооhоо гаргахадаа, хушалтыень абаад, булад хоолойн үзүүртэ байhан ороohондо туласа тэрэ хоолой соогуур уян шнек оруулагдадаг. Тэрэ уян шнек пластмасса бүреэдhэтэй байдаг, тэрээниие ехэ бэшэ хоёр электродвигатель хүдэлгэдэг. Тэрэ булад хоолойнь башни соохи ороohондо дарагдажа шнегэй эбдэрхэгүйн тула хэрэгтэй юм.

Тиимэ шнегээр час соо 5—6 тонно ороohон башни сооhоо гаргагдадаг, тэрээгээр шэнгэншье юумэ бүлэжэ гаргахада болохо.

Агаарай орохогүй силосэй башни соо хэгдэжэ хадагалагдаhан тэжээлэй ороohо «пивын» амтатай болодог тула, эдихэ, тарихаар бэшэ байдаг. Хожомоо хилээмэн болохо шэниисые, мүн хүрэнгын ороohо иигэжэ хадагалдаг болохо хүсэлэнтэйб. Тиихэдээ башни соогоо углекислэ газ оруулха шухала гэжэ Френд хэлэнэ. Углекислэ газ соо яблока хадагалхаар зохёоhон арга хэрэглэжэ, хартаабхашье хадагалдаг болохо hанаатай. Тэрэнэй бодомжоор углекислэ газ соо элдэб ороohо, овощ, мяха, жэмэс хадагалжа болохо байна.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1964 оной июниин 23.

ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХҮН

Орой һүни. Город унтанхай. Огторгойдо түмэн мүшэд яларна, харин газар дээрэ гэрэлтэй сонхонууд үсөөн. Тээ тэрэ дүрбэн дабхарай эгээ дээрэ баруун захын сонхо баһа гэрэлтэй. Тэндэ ЛВРЗ-гэй слесарь, политехническэ институдай заочник ажаһуудаг. Баһал номоо үзэжэ байна хэбэртэй. Сессиин хаһа ороо ха юм. Хүршэ гэртэ мэдээжэ эмшэлэгшын байра. Гэрэлээ унтаргаагаагүй. «Үдэр соо эсэжэ эсэжэ, амарха дүүрэн эрхэтэй аад, үглөөдэртөө бэлдэнэ. Сэбэр хүн даа» гэжэ тэрээн тухай милициин офицерэй хубсаһатай хүн бодоно.

Унтанхай городойнгоо үйлсэнүүдээр алхалха зуураа, үнинэй танил болошоһон тэрнүүдэй хажуугаар гарахадаа, тэдэнэй эзэдые нюдэндөө харахадал гэнэ...

Офицер өөрөө эсэшэнхэй. Хүшэрхэн ажалтай үдэр тохёолдоо бшуу. Мүнөөдэр үшөө бэеэ хүсөөгүй «хулгайшадаар» хөөрэлдэжэ, тэдэнэй түрэлхидтэй танилсаа. Иигэжэ энэ хүн баһа өөрөөл амаржа байха аад лэ, һая ажалһаа алхална бшуу. Теэд ганса энэ һүни бэшэ даа. Милицида ажаллажа эхилһэнһээ хойшо наратайда хэды дахин гэртээ бусааб гэжэ тэрээн тухай гэртэхинһээнь асуугты. Үсөөн даа...

Уголовно розыскын хүдэлмэрилэгшэ Александр Андреевич Савостиниие Улаан-Үдын Железнодорожно райондо ажаһуугшад һайн танихашье, хүндэлдэгшье юм. Үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэхэеэ, нюуса бодолнуудаа хубаалдахаяа хүнүүд ерэдэг һэн. Тэдэнэй ехэнхинь урдань зэмэ хээд, тэрэнээ амасаһан хүнүүд байха. Һаяхан иимэ ушар тохёолдобо.

Һүни. 2 час. К. гэжэ хүн милициин таһагта орожо ерэбэ. Хармаанаа удаан һуулиһанай һүүлдэ нэгэ бэшэг гаргаад, Савостинда үгэхые тэрэ гуйба. Бэшэг соогоо К. иигэжэ бэшэһэн байгаа: «Нүхэр Савостин, би таниие һайн мэдэнэб. Буруу юумэ хээб. Мүнөө таанад хулгайшаниие бэдэржэ бү зоботы. Хулгайшан—биб. Хулууһан юумэмни гэртэмни. Би ехээр аягүйрхэнэб...» Иимэ бэшэг дэмы бэшэгдээгүй. Юндэб гэхэдэ, Александр Андреевич Савостин хүнүүдэй һанаа бодолые гүнзэгыгөөр ойлгодог, хүниие хүндэлдэг, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй, һэшхэлтэй бшуу. 16 жэл соо милицидэ хүдэлмэрилхэ зуураа, элдэб ушарнуудтай уулзаһан, хүнэй хара боро шарайе һайса харабашье, хүнүүдэй үнэн сэхэ сэдьхэлэй түлөө эсэшэгүй тэмсэжэ ябаһаар.

...Үүдэнэй хонхо жэнгирбэ.

— Ороходо болохо гү?

— Болохо, болохо! —гэжэ Александр Андреевич айлшадые урина. Залуу бүлэ оробо. Хоюуланайнь нюурнууд баяраар гэрэлтэнэ.

Гэрэй эзэн залуу хүбүүн хоёр бэе бэеэ үнинэй таниха хэбэртэй. Тэдэнэй хөөрэлдэхэшье юумэ ехэ. Айлшан эхэнэр хөөрөөень һонирхон шагнаха зуураа, үбгэнэйнгөө урдаһаа эжэлдэгүй зөөлэхэнөөр хилам хараад абана.

— Минии ара нэрые һанана гүт? —гэжэ айлшан асууна.

— Мартахагүйб. Тэдэ нэрэшни эндэм һуутша һэн,—гэжэ Александр Андреевич хүзүүгээ альгаараа зураад, энеэнэ.

— Би бухы наһан соогоо таниие мартахагүйб. Хүнэй «бурхан» гэжэ тан тухай хэлсэдэгые зүб гэжэ һананаб,—гэн сэдьхэлээ хүдэлгэнэ.—Хүбүүнэйнгээ ехэ, ойлгохо болоходонь бултыень хөөрэжэ үгэхэб.

—Хүрөө, хүрөө, олые шашаад лахамнайб, сайлаха саг ерээ...

Столдо һууходаа, ажал, нүхэд, үхибүүн тухайгаа залуу хүбүүн баяртайгаар хөөрэнэ. Энэ нүхэр хоёр жэлэй урда тээ ходо архи уудаг байжа, хулгайшадаар холбооридоһон юм. Хэрбээ тэрэнэй харгы замда Савостинай уулзаагүй һаа, түрмэ руу лаб орохо байгаа һэн. Милициин хүдэлмэрилэгшэ залуу хүбүүнтэй нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэжэ, ажалда оруулһан байна. Мүнөө энэ залуу нүхэрэй зол жаргалтай ябахые харахадаа, Александр Андреевич зосоогоо баясан һууна.

Иигэжэ нүхэр Савостин хүнүүдэй зол жаргалай түлөө милициин дайшалхы пост дээрэ зогсоно.

К. ИЛЬИН.

Һурагшадай дунда волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсагшад сооһоо Түнхэнэй, Хэрэнэй арба нэгэн жэлэй һургуулиин басагадай команда шалгаржа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Зураг дээрэ: Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Хэрэнэй арба нэгэн жэлэй һургуулиин түлөөлэгшэд Тоглохинова Женя, Тулаева Дарима, Шагдурова Ирина, Менжурова Вера, Шагдурова Дарима, Могнонова Валя гэгшэд.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ШЭНЭ НОМУУД

Ким Цыденовэй «Бусахал даа хабар», Ч. Лхамсүрэнэй «Хүрин морин», Цыдып Жамбаловай «Талын дунда» гэһэн шүлэгүүдэй суглуулбари һаяхан хэблэгдэжэ, уншагшадтаа тараагдаба. Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаһан эдэ номууд залуу үетэндэ зорюулагданхай. Ким Цыденовэй «Бусахал даа хабар» гэһэн повесть дотор һурагшадай, багшанарай ажабайдал тухай хэлэгдэнэ. Нүгөөдэнь—Цыдып Жамбаловай «Талын дунда» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүдые уншахада зохид. Энэ ном дотор «Сэнтэй дэгэл», «Космонавт», «Талын дунда», «Бүмбэгэ», «Үгэеэ ойлголсоо», «Янгархуу», «Дагбын һуури», «Фотограф Сахюунай», «Түрүүшын саһан», «Гааһан», «Гурбадахи хүхэн», «Москваһаа ерэһэн хүбүүн», «Абхай дангина хатан» гэһэн поэмэ болон бусад шүлэгүүд оруулагдаһан байна.

Ч. Лхамсүрэнэй «Хүрин морин» гэһэн поэмэ монголһоо буряад хэлэндэ оршуулагдажа гараба. Хэблэгдэһэн эдэ номууд мянгаад хэһэг тиражтай.

Д. БАТОЦЫРЕНОВА,

ҮРГЭН ЭКРАНТАЙ КИНО

Хоёр зуун дүшэн хүнэй һууритай шэнэ клуб «Улаан Оронго» колхоздо ашаглалгада үгтэбэ. Колхознигуудые бүри урмашуулһан, һонирхуулһан юумэ гэхэдэ киногой үргэн энтэй экран тодхогдоо. «Живые и мертвые» гэжэ фильмые харалгаар, июниинь 6-да шэнэ клуб нээлгэ баяр ёһололтойгоор тэмдэглэгдэбэ. Тиигэжэ түрүүшынхеэ хүдөө нютагта үргэн экрантай кино гарадаг болобо.

Энэ шэнэ түхеэрэлгые зохёохо, хабсарха хэрэгтэ нүхэр В. И. Попов ехэ оролдосотойгоор хабаадаа. Шэнэ клубые шэмэглэхэ, түбхинүүлхэ талаар мүн Ивалгын соёлой байшангай директор нүхэр К. А. Ботхолова ехэ туһаламжа үзүүлээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Ужам салуу, уран гоёор шэмэглэгдэһэн залһаа гадна энэ клуб соо хүдөөгэй библиотекын, политическэ гэгээрэлэй кабинедэй, биллиардын таһагууд болон бусад комнатанууд бии.

Оронгын залуушуул, комсомолшууд мүнөө шэнэ клубайнгаа шалын доһолтор, сонхын шэлэй дорьботор хатар, дуугаа нэрьюулжэ комсомолой 40 жэлэй ойн баярай үдэр концерт харуулаа.

Б. ДАШАМОЛОНОВ.

ШАЛГАРҺАН БРИГАДАНУУД

1-дэхи СМУ-гай олон барилгашад энэ үедэ һайнаар хүдэлжэ, абаһан социалис уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүргэбэ. Нүхэд Ефимова, Павлова, Одноворченко гэгшэдэй даадаг будагшадай, нүхэр Струковай даадаг модошо дархашуулай бригаданууд майн урда тээхэнэ автоуправлениин хүдэлмэришэдэй байха 36 байратай тэр бэлэн болгожо, ашаглалгада үгэһэн байна.

Нүхэр Алексеева, Посельская гэгшэдэй даадаг будагшадай бригаданууд Октябрьска районо баригдаһан олон байратай томохон гэр бэлэн болгожо тушаагаа.

Тэрэшэлэн нүхэд Заиграева, Песков гэгшэдэй даадаг шулуушадай, нүхэр Островерховэй даадаг модошо дархашуулай бригаданууд һайнаар ажалладаг.

А. ШУЛУНОВ.

КАРЛ МАРКС ТУХАЙ ОРАТОРИ

Эстониин залуу композитор Яан Рятсэй нэрэ алдар республика дотороо, мүн холуур мэдээжэ болонхой юм. Уран бэрхэ энэ шадабаритан хүгжэмэй культурын элдэб жанр дээрэ ажалладаг. Тиин хэдэн симфони, квартет, «Түрүүшын космонавтда оодо» гэһэн симфонито поэмэ бэшээ. Харин композиторай шэнэ зохёол Москвагай, Ленинградай, Вильнюсэй, Ригын, Петрозаводскын филармонинуудай зал соо нэгэнтэ бэшэ гүйсэдхэгдэһэн байха. Рудольф Баршайн хүтэлбэрилдэг Москвагай камерна оркестр энэ сезондо Англи, США-гаар гастрольдо ябахадаа, тон ехэ амжалтатайгаар наадаа.

Залуу поэт Энн Ветемаа гэгшын шүлэгөөр зохёогдоһон «Карл Маркс» гэжэ оратори композиторай һүүлэй зохёолнуудай нэгэн.

— Карл Маркс тухай бэшэхэ гээшэ,—гэжэ Яан Рятс хэлэнэ,—харюусалгатайшье, баярлахааршье, баһа бэрхэтэйшье хэрэг. Минии мэдэһээр, хэтэдээ мүнхэ «Капиталай» авторай образ гаргаһан композитор үгы шахуу бэзэ. Тиимэһээ оратори зохёожо эхилхэһээ түрүүн би олохон асуудал шиидхэхэ баатай болооб. Хайшан гээд Карл Марксын образые гүнзэгыгөөр, тодо хурсаар гаргаха гээшэб? Удаахан бодомжолһоной эсэстэ, эгээн эртэ урдын жанр болохо оратори дээрэ тогтоһон байнаб. Композиторай творчествын энэ зүйл үргэн ехэ арга боломжотой, хүнэй ажал хэрэгэй һүр жабхалангые, сэдьхэл бодолойнь нангиниие, хүнэй һайн һайхан шэнжэ шанарые үгөөр, дуугаар, хүгжэмөөр дамжуулан харуулха арга олгодог. Тиин бидэ «Карл Маркс» гэжэ оратори соогоо агуу ехэ оюун ухаатанай ажабайдал харуулхынгаа хажуугаар, үшөө манайда, Советскэ Союзда, мүн бухы түбинүүдэй олохон оронуудта Марксын һургаалай бодото дээрээ хайшан гээд бэелүүлэгдэжэ байдагые харуулха гэжэ оролдоһон байнабди!

Энэ оратори дүрбэн хубиһаа бүридэнэ. Хүдэлмэришэдэй хүсэтэ хоор эндэ гол һуури эзэлнэ. Баһа хүгжэмэй оршолдонь ажалшадай дуун ханхинана. Зохёолойнгоо хоёрдохи хубиие революционно Россиин өөрсэ шэнжэтэй поэмэ болохоор һанаашалаа юм. Тэрэнэй темэнь—Агуу ехэ Октябриин социалис революци, тэрэниие үүсхэгшэ вождь Владимир Ильич Ленин. Ораториин гол эпизод—«Аврора» гэжэ хоор тон ехэ хүсэтэйгөөр гүнзэгыгөөр бэшэгдэһэн.

Энэ үргэн ехэ зохёолойнгоо һүүлэй хубиие композитор болон поэт мүнөөнэй Америкэдэ, тэрэнэй ажалшадай ядарал зоболон бэтигэл найдабарида зорюулаа. Тиин шүлэгүүд, олоной гүйсэдхэхэ дуунууд, оркестрэй хүгжэм мүнөөнэй Америкэдэ ходол соностожо байдаг джазай аялга хүгжэмтэй нягта холбоотой.

«Карл Маркс» гэжэ оратори һаяхан Таллинда түрүүшынхеэ гүйсэдхэгдөө. Дирижер Н. Ярвиин хүтэлбэри доро Эстониин симфоническа оркестр, Эстониин радиогой хоор (дирижерынь Ю. Варисте) драмай артистнууд болон оперын дуушад тэрэниие гүйсэдхэһэн байна. «Эстони» гэжэ концертын зал соо энэ оратори шагнаһан хүгжэмдэ дуратайшуул, композиторнууд, искусство шэнжэлэгшэд композитор Яан Рятс, поэт Энн Ветемаа гэгшэдэй шэнэ зохёолой түрүүшынхеэ гүйсэдхэгдэхэдэ тон халуунаар угтаа.

Павел ЛУГОВСКИЙ,
АПН-эй корреспондент.

ХҮХЭДЭЙ НУУРАЙ ХОЙМОРТО

Республикын буряад нэгэдэхи интернат һургуулиин пионернуудэй амаралтын лагериин нээлтэ һаяхан болобо. Тэндэ тус һургуулиин 5-дахи, 8-дахи классуудай һурагшад амарха, ажаллаха юм.

Лагериин гэр байранууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Хашаа соонь элдэб янзын сэсэгүүд, жэмэстэ модод таригданхай. Үхибүүд тэдэниие харууһална, уһална. Эндэ 10 га хартаабха, 1,5 га саад, 1 га үгэрсэ, 1,5 га капуста, помидор 0,30 га, морковь 0,22 га таригданхай.

Мүнөө дээрээ 90 гаран һурагшад тэндэ амарна, ажаллана. Удаадахи сезондо баһал тэды тооной үхибүүд амарха.

Лагериин нээгдэхэ үдэр. Үхибүүд ехэл хүхюутэйгээр һургуулиингаа багшанарые хүлеэжэ, харгы дээрэ гараад байба.

Тэдэнэй бууxада лагериие даагша нүхэр Р. П. Баглаев хүндэтэ айлшадаа халуунаар угтажа, ажал хүдэлмэритэеэ, байра байдалтаяа тэдэниие танилсуулба.

Үдэшын эгээл тэбхэр 7 часта баяр ёһололой заншалта шугамай жагсаал боложо, туг бодхоогдобо. Тэндэ айлшад, багшанар бултадаа үхибүүдэй бэлэглэһэн батлаа сэсэгүүдые баринхайнууд, ехэ урматайнууд зогсожо, рапортнуудые абана. Удаань нүхэр Баглаев: «Сэхээр зогсогты!» гэһэн захиралта үгэмсөөрөө, һургуулиингаа директор нүхэр Дмитриевтэ рапорт үгэнэ. Тиигээд горнын хонгёо дуун, барабанай хүнхинөөн зэдэлжэ, бригада бүхэнэй нэжээд хүн тугаа үргэхэеэ трибуна дээрэ гарабад.

Баяр ёһололой шугамай һүүлээр зунай театрай талмай дээрэ һурагшадай һонирхолтой концерт харуулагдаа. Удаань футболистнуудай наадан, лаптагаар, столой теннисээр мүрысөөн үнгэргэгдөө. Эндэмнай спортдо дуратайшуул ехэ олон байшоо... Жэшээнь, Цыренов, Батуев, Раднаева, Тубшинова гэгшэд хүнгэн атлетикээр шалгараа, мүн Батуев һургуули соогоо мэдээжэ боксернуудай нэгэн болоһон байба.

— Мүнөө үедэ республикын пионернуудэй зүблөөндэ бэлдэжэ байнабди. Тэндэ кубогаа алдахагүйн тула али болохо аргаараа оролдоно, бэлдэнэ гээшэбди», — гэжэ лагериин физрук нүхэр Митыпов хөөрэнэ.

Түүдэгэй галай дэргэдэ мүрысөөндэ шалгарагшадта шангуудые барюулаа. Мүн баянай ирагуу һайхан хүгжэм доро хатар наадан болоо.

Үдэшэлэн орой болотор түүдэгэй галай дэргэдэ дуун наадан замхаагүй.

В. ЦЫБЖИТОВ.

Япон. Кобейн портдохи баржанууд ба сампануудта 1700 шахуу бүлэнэр (7 мянга шахуу хүн) байрлана. Эдэнэр пристанидахи корабльнуудһаа ашаануудые зөөдэг портово хүдэлмэришэдэй бүлэнэр болоно. Онгосонууд дээрэ байхада тон уйтан, угаа гасалантай. Ууха уһаяашье худалдажа абаха баатай болоно. Гэхэ зуура портын захиргаан американска 7-дохи флодой корабльнуудые түлөөһэгүйгөөр хангадаг юм.

Зураг дээрэ: Кобей портын тиимэ сампануудта байрладаг хүдэлмэришэдэй бүлэнэр.

Джапан Прессэй—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААДАҺАА

ПОРП-гэй ЦК-гай ШЭНЭ СОСТАВ

ВАРШАВА, июниин 20. (ТАСС). Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин IV съезд ПОРП-гэй Центральна Комитедые, Центральна шалгалтын комиссиие һунгаба.

Шэнээр һунгагдаһан Центральна комитедэй пленум июниин 20-до болжо, Политбюрогоо 12 хүнһөө бүридүүлэн һунгаа. Тэрээндэ нүхэд Эдвард Герек, Франциншек Ваниолка, Владислав Гомулка, Стефан Ендриховский, Александр Завадский, Зенон Клишко, Игнацы Лога-Совиньский, Эдвард Охаб, Адам Рапацкий, Мариан Спыхальский, Юзеф Циранкевич, Зугениуш Шир гэгшэд оробо. Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадуудаар нүхэд Мечислав Ягельский, Петр Ярошевич, Рышард Стшелецкий гэгшэд һунгагдаа.

ЦК-гай секретариадые 8 хүнһөө һунгаа. ПОРП-эйн ЦК-гай Нэгэдэхи секдретаряар нүхэр Владислав Гомулка һунгагдаба.

Зүгышэдэй уласхоорондын уулзалга

БУХАРЕСТ, июниин 20. (ТАСС). Эндэ зүгышэдэй уласхоорондын федерациин правлениин суглаан болобо гэжэ Аджерпресс агентство мэдээсэнэ. Федерациин шэнэ устав, зүгы тэжээлгын талаар уласхоорондын конгресс үнгэргэхэ гурим баталагдаа. Тэрэшэлэн Австриин, Италиин, Румыниин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин, Швециин, Шотландиин, Югославиин түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэгдэн, зүгышэдэй уласхоорондын федерациин гүйсэдхэхэ комитет эмхидхэгдээ.

Италиин парламентда

РИМ, июниин 20. (ТАСС). Италиин Коммунис партиин парламентска бүлэгэйхид Италиин урда зүгэй гээгдэнги районуудые хүгжөөхэ тодорхой программа Депутадуудай палатада табиба. Энэнь тэдэ нютагуудай промышленностьда, хүдөө ажахыда мүнгэ һомололгые ехэ болгохо, олоороо ажалгүйдэдэг ябадал усадхахын тула яаралтай хэмжээнүүдые абаха, аграрна реформонуудые хэхээр хараална.

ХЕЛЬСИНКИ. Советскэ правительствын толгойлогшын аяншалгынь политическэ гол удха шанар юуб гэхэдэ, «Энэ аяншалга Скандинавиин оронуудай, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанай улам һайжаржа байһые эли тодоор харуулаа» гэжэ «Кауппалехти» газетэ бэшэнэ. Аяншалгын эхин һайн байба, Скандинавиин бусад оронуудта мүн лэ иимэ амжалтатайгаар үнгэрхэ гэжэ найданабди гээд тус газетэ тэмдэглэнэ.

АМГАЛАН ЁҺООР ЗЭРГЭ ОРШОН БАЙХА ПОЛИТИКЫН ТАЛААР ШУХАЛА АЛХАМ

Данида Н. С. Хрущевой аяншалга тухай гадаадын хэблэл юун гэжэ бэшэнэб

ГАВАНА. Эндэхи газетэнүүд, радио болон телевидени Данида Н. С. Хрущевой албанай хэрэгээр аяншалһан тухай тодорхой информаци тунхаглаха зуураа, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын политикадахи шухала алхам, уласхоорондын түгшүүрилтэй шанга байдал һуларуулхын түлөө Советскэ Союзай ябуулжа байгаа тэмсэлэй алхам болохо энэ аяншалгын ехэ удха шанарые онсолон тэмдэглэнэ.

Хүндэтэ совет айлшанай Данида имагта хани халуун оршон байдалда аяншалһан ушар — Советскэ правительствын баримталан бэелүүлдэг эб найрамдалта политикын шэнэ алхам, уласхоорондын уларилай улам зөөлэржэ байһанай, этигэлсэхэ ябадал оронуудай хоорондын хани харилсаанда бии боложо байһанай гэршэ тэмдэг болоно гэжэ «Мундо» газетэ бэшэнэ.

ДЕЛИ. Н. С. Хрущевой гүрэнэй хэрэгээр Данида айлшалһан тухай мэдээсэлнүүдые Индиин газетэнүүд эли газарнуудтаа тунхаглаба. Бухы дэлхэй дээрэ эб этэй байдал батадхахын түлөө тэмсэлдэмнай Советскэ Союз үнэн, найдамтай союзник байха гэжэ этигэхэдэтнай болохо гэһэн Н. С. Хрущевой үгэнүүдые эндэхи газетэнүүд түсхайлан илгажа толилоо. Советскэ Союз Дани хоёр бүхы асуудалнуудаар, илангаяа худалдаа наймаанай талаар амжалтатай һайн харилсаа хэжэ шадаха байха гэһэн Советскэ правительствын толгойлогшын мэдүүлгые тэдэ газетэнүүд мүн лэ дурдана.

ОСЛО. «Фрихетен» газетын редакци Норвегидэ Н. С. Хрущевой ерэхээ байһантай дашарамдуулан, норвегинхидэй дунда асуулта хэһэн байна. Агуу ехэ хүршэ оронойнгоо Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшые баяртайгаар угтаха, амаршалха байхабди гэжэ асуултаяа үгэгшэд барандаа мэдүүлбэ.

КУБЫН АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

ГАВАНА, июниин 21. ТАСС-ай корреспондент Р. Князев, Московско радиогой корреспондент В. Пугачев гэгшэд иигэжэ дамжуулба: Үсэгэлдэр Хосе Мартиин нэрэмжэтэ Гаванска уласхоорондын аэропортһоо совет «ТУ-114» самолет Москва зорижо, ээлжээтэ рейсдээ гараа. Океан дээгүүр ниидэдэг энэ ехэ самолёдой һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо таһалгаряагүй ниидэжэ байһан дээрэһээнь, Кубын ниислэлэй улад зон дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис орондо ниидэжэ ошохо олон тоото делегацинуудые үдэшэжэ даданхай.

Энэ удаа агаарай ехэ онгосодо юрэ бусын пассажирнууд һууба. Бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ илаһан табан түрүүшүүл советскэ профсоюзуудай уряалаар СССР ошохоёо ниидэбэ.

Тэдэнэй дунда Матансас провинциин түлөөлэгшэ, саахарай тростник сабшалгаар суурхаһан, оронoй ажалай геройн нэрэ зэргэтэй Рейнальдо Кастро Йерба, Артемиса городтохи цементын заводой уралан нарижуулагша — хүдэлмэришэн, техническэ ажалай геройн нэрэ зэргэтэй Педро Перес Вега, мүн «Нациин түрүү хүдэлмэришэд» гэһэн нэрэ зэргэтэй гурбан хүдэлмэрилэгшэд—Сагуа-ла-Грандедахи түмэр замай мастерскойн механик Марселино Родригес Боуса, Лас-Вильямс провинциин тростник сабшагша Хусто Гутьеррес Молина, химиин заводой хүдэлмэришэн Альфредо Луис Эррера гэгшэд бии.

Эдэнэр бултадаа оролдосотой шангаар тэмсэжэ, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. 1963 оной хүдэлмэриин үрөөр мүрысөөнэй дүн гаргагдаа.

Премьер-министр Фидель Кастро бүхы орон соохи мүрысөөнэй түрүүшүүлтэй уулзахадаа, тэдээндэ хүндэтэ дипломуудые барюулһан юм. Тэдэнэр мүнөө СССР ошобо. Кубын ажалай түрүүшын баатарнууд Советскэ Союзда хоёр недели айлшалха байна.

ФУТБОЛ

Кубок испанида үлэбэ

МАДРИД, июниин 21. (ТАСС). Европын кубок абахын түлөө хоёрдохёо үнгэргэгдэһэн наадында Испаниин суглуулагдамал командын футболистнууд илаба. Түгэсхэлэй матчда тэдэнэр СССР-эй суглуулагдамал командатай наадахадаа — 2:1 тоотойгоор шүүгээ. Переда — 6-дахи минутада, Хусаинов — 8-дахи, Марселино — 84-дэхи минутада бүмбэгэ сохижо оруулаа.

ГУРБАНАЙ УУЛЗАЛГЫН ДҮН

ТОКИО, июниин 20. (ТАСС). Эндэ Индонезиин, Филиппинэй, Малайзиин правительствануудай толгойлогшонор хэлсээ хэжэ дүүргэбэ. Гурбан оронoй хоорондохи харилсаанда хабаатай асуудалнуудые шэнжэлхэ комисси бии болгохо, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые оруулха тухай зүблэрбэ гэжэ түгэсхэлэй коммюникэ соо хэлэгдэнэ.

Малайзиин Федерацида хэдэ хэдэн нютагуудай оруулагдаһантай дашарамдан гараһан арсалдаата асуудалнууд тухай хэлэгдэнэ.

Коммюникеһээ харахада, комисси байгуулха тухай Филиппинэй президент Макапагалай оруулһан дурадхалые эдэ оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд үшөө тододхохо болоно. Индонезиин президент Сукарно, Филиппинэй президент Макапагала, Малайзиин премьер-министр Рахмана гэгшэд удангүй дахинаа уулзаха юм ха.

Расистнуудые бүлиһан ехэ илалта

ВАШИНГТОН, июниин 20. (ТАСС). Американска сенат гурбан һара шахуу соо зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр Гражданска эрхэ тухай хуулиин проектые үсэгэлдэр 73 хүнэй дуугаар һайшаагаа. 27 хүн буруушаажа дуугаа үгэһэн байна. Энэ хуулинь Холбоото Штадуудта раса баримталан доромжолдог эгээн жэгшүүритэ муухай ябадалнуудай нэгые усадхаха зорилготой. Тус хуулиин проект США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатаар баталагдаһан байгаа. Президент Джонсоной гарая табиһанай һүүлээр энэ хуули хүсэндөө орохо юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Б... арадуудай хоорондо хани бари... бэхижүүлхэ» гэһэн гаршаг ... «Дани—СССР» гэжэ бүлгэмэй, ... студентнүүдэй нэгэдэлэй сугл... да хабаадагшадай асуудалнууд... Н. С. Хрущевой үгэһэн харюунууд... советско-датска хамтын Ком... нике; Даниһаа Н. С. Хрущев... мордоһон тухай мэдээсэл; «Яру... нын ажалшад жэл хахад соо хү... хэ тэжээл бэлэдхэхэбди гэжэ ... дүүлнэ» гэһэн гаршаг доро Яру... нын үйлэдбэриин управлени... колхознигууд, совхозуудай хүдэл... мэришэд, хүдөө ажахын мэргэж... тэд ба бүхы ажалшадай социал... уялга; «Яруунын үйлэдбэриин у... равлениин үүсхэл тухай» КПСС... эй обкомой, Буряадай АССР-эй М... нистрнүүдэй Соведэй тогтоол түх... мэдээсэл, «Үбһэ бэлэдхэхэ түсэб... нэгэ хахад дахин дүүргэхэб... гэһэн корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Улаан-Үдын барилгануудта хэгдэһэн ... галтанууд» гэһэн рубрика ... шалгалтын бригадын гэшүүд... корреспонденци; Улаан-Үдын Советскэ райгүйсэдкомой нийт... таһагые даагша Д. Миселевич... «Город ба овощ» гэһэн корреспонденци; А. Майоровой «Нүхэр... ажабайдал» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Буряадта үнгэргэгдэхэ монголой лите... ратурын недели» гэһэн гарш... доро совет-монгол хани барил... най бүлгэмэй Буряадай отделени... түрүүлэгшэтэй хөөрэлдөөн; З. С... бирцевагай «Хэхэ ёһоороо, һэшх... лээрзээшье» гэһэн статья; Ула... хоорондын байдалаар элдэб ор... нуудһаа абтаһан ТАСС-ай мэд... сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Х... хаана ошожо һураха дуратай... гэһэн гаршаг доро дунда бол... дээдэ һургуулинуудай үгэһэн ... соносхол.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00147. Заказ № 513.